

KOMISIJE, SVETI IN DRUGI ORGANI LJUDSKEGA ODBORA

Ker je mandatna doba potekla, je občinski ljudski odbor na predzadnji seji izvolil nove komisije, svete in druge organe. Objavljamo imena izvoljenih, da bi se tisti, ki imajo kake predloge ali želijo pomoč, obrnili na pravo mesto.

ODBORNISKE KOMISIJE

Komisija za volitve in imenovanja: Jože Šilar, predsednik, člani: Slavko Lukanc, Marijan Mernuš, Franc Miklič, Matija Mežek.

Komisija za prošnje in pritožbe: Jaka Nemeč — predsednik, člani: Maks Gosar, Ignac Jontes, Marijan Hafner, Kristina Svegelj.

PODROČJE ODDELKA ZA PLAN IN FINANCE

Svet za družbeni plan in finance: Janez Kališnik — predsednik, člani: Stane Černivec, ing. Tone Mali, Franci Globočnik, Viktor Bertoncely, Janko Lončar, Viktor Švab, Stanko Šmitek, Milan Tribušon, Breda Velnar, Stane Hiršel.

PODROČJE ODDELKA ZA GOSPODARSTVO IN KOMUNALNE ZADEVE

Svet za industrijo, obrt, kmetijstvo in gozdarstvo: ing. France Žitnik — predsednik, člani: Jože Šparovec, Franc Meglič, Franc Zupan, Janko Aljančič, Janko Mozečič, Peter Zaplotnik, ing. Tine Horvat, Milan Valjavec, Franc Koder, Franc Miklič.

Svet za blagovni promet in turizem: Milan Zupan — predsednik, člani: Milan Česen, Jože Šilar, Ignac Teršinar, Gašper Štibelj, Vadamir Peraič, Ljubo Teran, Marica Rožič, Ignac Stucin.

Svet za komunalne in stanovanjske zadeve: Rado Stegu — predsednik, člani: Stefan Zaplotnik, Ignac Jontes, Avgust Primožič, Mirko Majer, Novšak Albin, Franc Stritih, Anton Strasner, Miloš Babič.

Svet za delo: Andrej Hladnik — predsednik, člani: Anton Meglič, Jaka Nemeč, Jože Jagodic, Janko Sajovic, Slavko Zalokar, Vlado Rozin, Jože Benedičič, dr. Andrej Robič.

PODROČJE ODDELKA ZA SPLOŠNE ZADEVE

Svet za splošno upravo in notranje zadeve: Božidar Pretnar — predsednik, člani: Maks Gosar, Janez Jesenko, Hazim Hadžiomerovič, Vili Perko, Tone Dornik, Dragica Korošec, Jaka Šter, Andrej Smolej.

Svet za šolstvo: Jože Mokorel — predsednik, člani: Franc Taler, Marijan Hafner, Francka Napast, Janez Kavlar, Danilo Roblek, Rudi Hrovatič, Janez Ribnikar, Janez Grum.

Svet za prosveto in kulturo: Mirko Brejc — predsednik, člani: Vinko Golmajer, Marija Pernuš, Matija Mežek, Franc Šarabon, Jelka Žagar, Alojz Zavelcina, Mišo Petek, Marija Rohrman.

Svet za zdravstvo: mr. ph. Zdenko Lavička — predsednik, člani: Lojze Kastiger, Vili Bedina, Andrej Zupan, dr. Tone Martinčič, Miha Švab, Silva Bertoncely, Eleonora Dolenc, Jernej Jezeršek.

Svet za socialno varstvo: Marija Mežek — predsednica, člani: Slavko Teran, Ivan Gregorc, Stane Bodlaj, Stefi Miškec, Marijan Herak, Ljuba Uzar, Francka Roblek, Milan Faganeli.

Svet za varstvo družine: Miha Karo — predsednik, člani: Viktor Dornik, Anton Polajnar, Marlena Polajnar, Franc Šmitek, Slavica Plut, Ivana Mihevc, Alojz Markič, Jožica Merhar.

Svet za telesno vzgojo: Miro Pirih — predsednik, člani: Slavko Lukanc, Tine Tomazin, Marijan Dolinar, Andrej Andolšek, Franc Markelj, Janez Štefe, Zora Konič.

DRUGI ORGANI

Komisija za uslužbenske zadeve: Franci Globočnik, predsednik, člani: Mirko Brejc, Marija Faganeli, Jože Jurjevčič, Vanjko Japelj.

Upravni odbor posredovalnice za delo: Slavko Lukanc — predsednik, člani: Aleksander Bodlaj, France Stritih, Slavko Primožič, Andrej Peharc, Ivanka Mašič, Franc Jagodic, Miha Karo, Jože Jurjevčič.

Komisija za razpis mest direktorjev v podjetjih: mr. ph. Zdenko Lavička — predsednik, člani: ing. Tone Mali, Jože Benedičič.

Davčna komisija: Gašper Štibelj — predsednik, člani: Ignac Jontes, Andrej Žepič, Avgust Primožič, Rok Hladnik, Vinko Košir, Ignac Ješe.

Komisija za cenitev kmetijskih pridelkov: Janko Aljančič — predsednik, člani: Jože Femc, Janez Dobre, Milan Lončar, Anton Švab, Janez Strigar, Anton Polajnar, Janez Gaberc, Anton Valjavec, Peter Košir, Miha Repinc.

Komisija za cenitev zemljišč in zgradb: Nande Stritih — predsednik, člani: Rudi Kolar, Vinko Ribnikar, Stefan Zaplotnik, Andrej Žepič.

Komisija za odlikovanja: Karel Kravcar — predsednik, člani: Lavička Zdenko, Zdravko Tomažin, Slavko Zalokar, Jože Roblek.

Upravni odbor Komunalne banke: Karel Kravcar — predsednik, člani: Jože Šilar, Milena Brezar, Janez Kališnik, 2 člana izvoli delovni kolektiv, direktor podružnice je po svojem položaju član upravnega odbora.

Komisija za narodno obrambo: Lovro Cerar — predsednik, člani: Jože Roblek, Jože Jurjevčič, Nande Stritih, Daniel Šejatovič.

Upravni odbor Doma oskrbovancev: Marijan Herak — predsednik, člani: Francka Roblek, Jože Stanjko, Janez Košir, Amalija Zadelj, Franc Golob, Franc Zupan.

Upravni odbor Obratne ambulante BPT: Viktor Dornik — predsednik, člani: Franc Sajovic, Helena Perne, Ika Babič, Metod Ahačič, dr. Andrej Robič, Ignac Tršinar.

Upravni odbor sklada za kreditiranje gradnje stanovanjskih hiš: Janko Sajovic — predsednik, člani: Jože Jurjevčič, Avgust Primožič, Janko Mozečič, Mira Derling, Mirko Majer, Jože Šparovec.

Upravni odbor Dijaškega doma in vrta: Stanko Žmitek — predsednik, člani: Marija Mežek, Jelka Vogelink, prof. Slava Rakovec, Francka Napast, Tončka Borič, Ivan Stucin, Alfonz Inkret.

Upravni odbor Javnega vodovoda: Nande Stritih — predsednik, člani: Perko Janez, Franc Koder, Mirko Mežek, Jelka Vogelink.

Občinski družbeni plan ter proračun

Na občini že sestavljajo letošnji družbeni plan in proračun. Po vsej verjetnosti bo plan in proračun sprejet v prvih dneh marca t. l., torej mnogo prej kot prejšnja leta. Glede na nove predpise o dohodnini išče občinski ljudski odbor najpravičnejši način obdavčitve po katastrskem čistem dohodku, da ne bi tisti, ki imajo večje površine gozdov, od katerih v mnogih primerih nimajo dohodkov, bili preveč obremenjeni. O načinu te obdavčitve bomo obširneje pisali v prihodnji številki, ker bo ta obdavčitev kmetovalce

nedvomno zanimala. Najbrž bosta davek na maloprodajni promet in občinski prometni davek v letošnjem letu izračunana z davčno stopnjo, ki velja že v vseh drugih okrajih, in se bo torej davčna stopnja povišala za 100 odstotkov. Povišanje ne bo povzročilo kake podražitve, kot to kažejo izkušnje drugih krajev, kajti zaradi nižje stopnje občinskega prometnega davka oz. davka na maloprodajo ni pri nas blago prav nič cenejše, kot na primer v Ljubljani in drugje, kjer je že doslej veljala 100 odstotna višja davčna stopnja.

Občinski ljudski odbor je razpravljajal o šolstvu in njegovih problemih

Tik pred koncem preteklega leta sta oba zbora občinskega ljudskega odbora razpravljala o poročilu sveta za šolstvo, ki ga je na seji prebral predsednik sveta tovariš Jože Mokorel. V poročilu so prikazani stanje in problemi s področja šolstva v naši občini. Prikaz je dokaj kritičen in le delno navaja dosežene uspehe, kar je storjeno zato, da bi na tem področju dosegli še boljše uspehe. Mislimo, da bo poročilo zanimalo tudi naše bralce, saj gre za zadevo, ki neposredno zadeva skoraj vsako družino, ko gre za vzgojo otrok. Poročilo objavljamo v izveščku.

REFORMA ŠOLSTVA

Nove šole ne moremo zgraditi čez noč. Revolucija v šolstvu je vprašanje let, ker imamo v šoli opravka z živim človekom — učenecem, ki ni le pod vplivom šole, temveč tudi družine, organizacij, mnogokrat tudi ceste in neposredne okolice. Nanj vplivajo zdravstvene, socialne in moralne razmere, v katerih živi. Na drugi strani pa je bil učiteljski kader vzgojen v določeni miselnosti, ki je poudarjala strokovno plat in proglašala šolo za nepolitično ustanovo, kar je v živem nasprotju z današnjo stvarnostjo. Učni programi so bili stari in šele od lanskega šolskega leta delajo prvi trije razredi po novih učnih načrtih, četrti pa šele letos.

Šole so tudi materialno slabo situirane, kar je posledica neupoštevanja šol v prejšnjih desetletjih in česar ni mogoče odpraviti v nekaj letih. Stanje pa se zadnja leta boljša, o čemer pričajo novo nabavljena oprema in učila ter obnova vseh šolskih poslopij. Vse to priča, da obstoji v občini določen sistem z zdravimi kriteriji, kar bo omogočilo morda v desetih letih — vprašanje finančnega stanja — vsem šolam tako solidno materialno osnovo, da bo zagotovila uspešen razvoj reformnega procesa v šolstvu.

Reformni proces se bo razvijal toliko hitreje in segel tem globlje, kolikor bo družba tesneje sodelovala s šolo, kolikor aktivnejši bodo organi družbenega upravljanja (svet in šolski odbori) in kolikor globlje bodo znane učiteljsvu ideološke osnove naše razvijajoče se družbene stvarnosti ter pedagoška orientacija, kar ga bo sproščalo in naredilo svobodnega.

Reformni proces je kljub resnemu prizadevanju učiteljsva šole v prvem začetku. Saj bomo šele čez štiri leta izvajali nov učni program v vseh osnovnih razredih. Osnovno napako pa bi zagrešili, če bi čakali še štiri leta in potem proglasili našo šolo za »reformirano« šolo. Zavedati se moramo, da učni načrt ni bistvo reforme. Lahko tudi po najšodobnejšem načrtu ostanemo »stara« šola. Bistveni so:

1. spremenjeni odnosi med učenecem in učiteljem, med družbo in šolo;
2. ideološko prednašanje vsebine pouka;
3. znanstvenost pri vseh predmetih;
4. vzbujanje aktivnosti pri vsem delu z učenci;

5. povezanost šole z družino in živim življenjem.

Zato so naše bodoče naloge naslednje:

Ker vemo, da učitelj sam ne bo mogel nikdar zgraditi nove reformirane šole, je nujno, da postanejo šolski odbori aktivnejši, to je da opuste nekako pasiven odnos na sejah odborov ter se bolj aktivno predajo delu s šolo, bodisi da prevzamejo določena dela zlasti s starši, bodisi da pomagajo v raznih komisijah v odboru. V Trzinu so znani primeri, ko učiteljsvo ni več kos učencem v določenih razredih. Prav tu bi bila osnovna dolžnost šolskih odborov, da bi se v takem primeru aktivno zavzeli za stvar ter poskušali najti rešitev s svojim delom s starši učencev in z učenci samimi. Nobenega napora v tej smeri ni škoda, saj gre za človeka in to mladega človeka, pred katerim stoji življenje.

RAZVOJ IN STANJE OSNOVNEGA ŠOLSTVA

Potem obdela poročilo otroški vrtec, ki je v svojem razvoju dosegel lep uspeh, saj je sedaj v njem že 116 otrok in se bo to število povečalo za okrog 50 otrok z novimi prostori pri kolodvoru.

Ko govori o pomožni šoli, pravi poročilo, da je to posebna vrsta šole. Ob ustanovitvi šole je bilo vpisanih 10 učencev, leta 1955, 1956 in 1957 po 18 učencev, v letošnjem letu pa jih je 16. Pouk na tej šoli je vsekakor mnogo težji kot pa pouk na rednih šolah. Dosedanje izkušnje kažejo, da se pouk v tej šoli »izplača«, saj šola učenca le pripravi do tistega osnovnega znanja, ki mu vsaj malo omogoči življenjsko eksistenco. Proračunska postavka za pomožno šolo je znašala v proračunu za leto 1957 366.000 dinarjev in odpade na enega učenca 18.670 dinarjev stroškov.

Poleg učencev na pomožni šoli pa ima občinski ljudski odbor še 12 učencev v raznih zavodih kot so Dom za invalidno mladino v Kamniku, Zavod za slepo mladino, Zavod za gluho mladino, Prehodni mladinski dom v Predvdvoru itd. Ti učenci bi tudi v naši pomožni šoli ne mogli spremljati pouka. Za te učence v zavodih plača občinski ljudski odbor mesečno 74.770 din, njihovi starši pa 55.570 dinarjev. Iz pravkar navedenega je torej razvidno, da so stroški za te otroke veliko večji od stroškov za otroke, ki se šolajo v pomožni šoli. Trenutno ni drugega načina za rešitev tega vprašanja.

Osnovno šolstvo je v naši občini organizirano glede na prostornino v osmih šolskih poslopijih. Šola heroja Grajzerja je sestavljena iz dveh zgradb, od katerih je ena stara okrog 260 let, druga pa 88 let. Šola heroja Bračiča je stara okrog 50 let, šola v Kovorju okrog sedemdeset let. Ostale šole razen v Križah so po gradnji še kar dobre. Ni treba poudarjati, da prostori v najstarejših šolah v nobenem primeru ne ustrezajo več niti po prostornini, kaj šele po ureditvi. V letošnjem letu je število vpisanih učencev na zgoraj navedenih šolah 1494. Razmešeni

so v 31 učilnic, ki imajo skupno 1690 kvadrat. metrov koristne površine, tako da odpade na 1 učenca 1,14 kv. metra površine. Minimalna površina, ki bi jo moral imeti učenec, pa je 1,50 kv. metrov površine. To vprašanje pa gre v trenutnih razmerah največ v škodo osnovne šole v Križah, v kateri odpade na učenca samo 0,53 kvadratnih metrov površine, medtem ko ima učenec v Lomu 2,83 kvadratnih metrov, v Dolini pa 2,37 kvadratnih metrov površine.

Da bi v prihodnosti rešili ta pereči problem, je neogibno potrebno zgraditi novo šolo, tako da bi se prostori v sedanji šoli heroja Grajzerja sploh ne uporabljali več za šolski pouk. Pri razpravah o gradnji nove šole je bilo poudarjeno, da tudi sedanji prostori šole heroja Bračiča v doglednem času ne bodo več ustrezali potrebam sodobne šole, če pri tem računamo, da je doba 40 do 50 let v šolskem razvoju sorazmerno kratka, pomeni pa za šolo že precejšnje zastaranje. Na mestu, kjer bodo gradili šolo, je vsekakor treba pustiti možnost še nadaljnje graditve.

Kritično stanje v kriški osnovni šoli bo le delno rešeno s tem, da bosta dograjeni še dve učilnici, ki ju je občinski ljudski odbor pričel dozidavati v letošnjem letu. Za te namene je določenih okrog 16 milijonov dinarjev.

Kritično stanje v Trzinu pa bo rešeno le z gradnjo nove šole. Skupno število šoloobveznih otrok v mestu je v letošnjem šolskem letu 940 in se bo v naslednjem letu povečalo na 1160. Če računamo, da bi v osnovni šoli heroja Bračiča preuredili dve učilnici v kabinet in tehnično delavnico, kar ta šola nujno potrebuje, bi se število učencev na tej šoli zmanjšalo za 130 in bi jih na šoli ostalo torej le 350, za novo šolo bi torej ostalo 810 učencev.

Dosedanji šolski prostori šole heroja Grajzerja bi se lahko uporabili v druge namene, o čemer bo še govora.

Poudariti je treba še to, da obiskujejo osnovno šolo heroja Bračiča in osnovno šolo heroja Grajzerja otroci iz Trziča, Bistrice, Preske, s Pristave in Slapu ter delno tudi iz Križev, učenci 5., 6., 7. in 8. razredov pa še iz Loma, Leš, Kovorja, Doline in Podljubejla. (Tu nimajo popolnih osemletk.)

PROBLEM STROKOVNEGA ŠOLSTVA

Tudi to šolstvo, ki ga prav tako zajema reforma, se bo moralo v marsičem spremeniti. V stvari pa ne gre za formalno temveč za materialno spremembo. V našem vzgojnem izobraževalnem procesu oziroma sistemu vzgajamo mladino za prihodnji poklic, hočemo pa hkrati oblikovati človeka v osebnost in ga navajati k samostojnosti. Nivo vajenske šole bo treba dvigniti višje od osemletke, da bo to šola, kjer bodo učenci nadaljevali učenje, ne pa ponavljali isto učno snov. Prav posebno pa še z razvojem naše industrije in hkrati s hitrejšim tehničnim razvojem kvalificirani delavec ne bo mogel pogrešati širše, splošne in stro-

kovne izobrazbe, do katere ima ne le kot proizvajalec temveč tudi kot upravljalca v socializmu vso pravico.

Za bodoči razvoj tega šolstva imamo nekatere posebne naloge in sicer:

1. Odpraviti moramo zmotno mnenje, da je za vajenca vsaka predizobrazba dobra. Stremeti moramo po čimvečji zahtevnosti, t. j. da bo v bodoče moral imeti vsak vajenec končano popolno osemletko.

2. Vse razpoložljive sile moramo uporabiti za to, da pridobimo potreben šolski prostor za to šolo.

Za industrijski kraj, kot je Trzin, je nujno, da dobi svojo specialno strokovno šolo. Ker ima Kranj že STTS in kovinsko šolo, bi ostala nam srednja čevljarska šola. Ne samo to, da je Trzin žibelka čevljarstva, ampak tudi dejstvo, da ima tovarna Peko odlične strokovnjake in da izdeluje kvalitetne izdelke, ki so znani preko državnih mej, govori za predlagano strokovno čevljarsko šolo v Trzinu. Trzin se že od nekdaj bori za srednjo šolo. Iz Trziča se vozi preko 180 dijakov v razne strokovne in srednje šole. V nekaj letih, ko se bo naselje še razširilo in število prebivalcev naraslo, bo naraslo tudi število dijakov - vozačev. Zato je sedaj čas, da mislimo na ustanovitev strokovne šole. V takem primeru bi bil seveda nujno potreben tudi internat, ki bi bil potreben tudi sicer, zlasti pa za vajensko mladino in deloma za učence višjih razredov obeh osnovnih šol.

GLASBENA ŠOLA

Poročila strokovnih inšpektorjev, ki so opravili kontrolo na tej šoli, so vedno pozitivno ocenila delo na tej šoli. Dejanski efekt, ki naj bi ga dosegla ta šola v samem Trzinu, pa ni viden, to pa zaradi tega, ker se učenci iz te šole porazgubijo po drugih šolah izven Trziča. Prav malo je torej kadra, ki bi izšel iz te šole in delal v družbenih organizacijah in društvih.

S tem nikakor ne trdimo, da glasbena šola ni uspešna ali pa morda ni potrebna, ampak navajamo le problem, ki je v tem, da se učenci porazgubijo. Vsekakor pa je naloga nižjih glasbenih šol, da vzgajajo dobre amaterje-glasbenike, ki se v okviru svojih možnosti in želja še nadalje razvijajo. Povečanje števila glasbenikov-amaterjev med ljudmi je vsekakor velik uspeh glede na splošno kulturno ravnanje.

Glasbena šola ima svoje prostore v Cankarjevem domu. Ti prostori še zdaleč ne ustrezajo potrebam in bo treba misliti na to, da bo dobila tudi ta šola sčasoma druge primerne prostore.

ZDRAVSTVENO STANJE ŠOLSKE MLADINE

V povojnem času je bilo zdravstveno stanje šolske mladine ravno zaradi vojnih dogodkov zelo slabo. V povojnih letih je bilo na tem področju mnogo storjenega, zlasti pa je obstajala skrb za sistematične preglede otrok. Ti sistematični pregledi imajo nalogo odkrivati bolezni in podvzemanj potrebne ukrepe

za zdravljenje obolenih. Poleg te splošne naloge pa je naloga pregledov tudi širiti splošno zdravstveno vzgojo, kajti dejstvo je, da je mnogo boleznih, ki se dajo odpraviti brez zdravniških posegov, ker

je pri njih treba le splošne kulturne razgledanosti. Da je v resnici tako, kaže razpredelnica o boleznih, ki so bile ugotovljene ob pregledih učencev v šolskih letih 1956/57 in 1957/58:

	Solsko leto 1956/57	Solsko leto 1957/58
pregledanih učencev	1085	1578
slaba hranjenost	218	329
slaba čistoča	101	125
slaba telesna razvitost	131	276
slaba drža	150	312
povečani mandeljni	187	531
napake na srcu	31	94
povečana golša	108	122
motnje vida (enostransko)	48	71
motnje vida (dvostransko)	169	125
ploska stopala	169	145
mezgovne žleze	101	199
ščitne žleze	22	—
motnje sluha	—	2
govorne napake	6	6
organska obolenja živčnega sistema	9	8
psihična nerazvitost	3	—
gnilo zobovje	758	1151

Obolenja navedena pod 1., 2., 3. in 4. točko vsekakor ne zahtevajo konkretnih zdravniških posegov. Pri teh obolenjih igra odločilno vlogo splošna razgledanost staršev, kar velja v celoti tudi za slabo hranjenost, kajti treba je poudariti, da tu ne gre za nezadostno pre-

hrano, temveč za napačno dajanje hrane otrokom. Na tem področju bo lahko mnogo storil v vzgojnem pogledu novoustanovljeni center za pospeševanje gospodinjstva. Zaskrbnjujoče je tudi dejstvo o občutnem porastu obolenj na srcu.

ŠTIPENDIJE

V mislih nimamo samo tistih študentov, ki prejema študentsko stipendijo za redno šolanje, temveč so tu zajeti tudi tisti, ki se šolajo izven rednega šolskega pouka in bi torej spadali v poglavje o pošolskem izobraževanju. Da pa bi bil pregled popolnejši, je zadeva obravnavana skupaj. Poudariti je treba, da daje občinski ljudski odbor skupno z gospodarskimi organizacijami velika sredstva ravno v te namene. Namen študentskih je omogočiti učencem in dijakom ter tudi starejšim, da si pridobijo solidno

znanje za delo. Organom, ki dajejo sredstva v te namene, torej v nobenem primeru ne more biti vseeno, kako študenti napredujejo. Glede na pravkar navedeno je svet za prosveto in kulturo pred nedavnim precej zaostrial vprašanje študija študentov na srednjih in višjih šolah, ki do sedaj niso čutili potrebe, da bi seznanjali svet o uspehu in napredku svojega študija. Ugotovitev seveda ne velja za vse študente, temveč le za del.

Naziv ustanove ali podjetja	Število študentov	Mesečni znesek študentske stipendije	Letni znesek študentske stipendije
Občinski ljudski odbor	26	92.400	1.108.000
BPT	34	252.252	1.701.036
Tovarna »Peko«	11	87.500	366.000
Gradbeno podjetje	2	11.800	141.600
Tovarna »Runo«	3	10.500	126.000
Tovarna kos in srpov	1	2.010	24.120
Skupaj	77	447.462	3.466.756

KOLIKO IMAMO RADIOAPARATOV, ČASOPISOV IN KNJIG?

Brez dvoma je tudi radio tisto vzgojno sredstvo, mimo katerega pač ni moči, če je razprava o šolstvu, zlasti pa še o izobraževanju odraslih. Po nepopolnih podatkih je bilo leta 1955 v naši občini 1173 radioaparatorov, to je en radioaparator skoraj na 10 prebivalcev, medtem ko jih je leta 1958 že 1938, t. j. en radioaparator na pet in pol prebivalca. Pri tem je treba navesti to, da ni zajeto v tej številki področje, ki spada pod pošto Brezje. V teh številkah je torej razviden močan napredek.

Važno vzgojno sredstvo je prav gotovo tudi časopis. V našo občino prihaja en dan v mesecu skupno 4265 časopisov, ostale dni pa manj, če se odštejejo mesečniki in tedniki. Računajoč navedeno število in število prebivalcev odpade 1 časopis

na dva in pol prebivalca. V naši občini je po številu najbolj razširjen Tržiški vestnik, nato sledijo Tedenska tribuna, Glas Gorenjske, Slovenski poročevalec, Ljubljanski dnevnik, Pavliha, Ljudska pravica in nato ostali časopisi. Tudi reviji Naša žena in Sodobno gospodinjstvo sta v naši občini močno zastopani. V območju občine prodajo tedensko 890 izvodov Tedenske tribune, po kateri zelo rada sega naša mladina, in torej glede na to veliko število ne more biti vseeno, kakšna je vsebina tega časopisa, ki ga nekateri prištevajo med resne časopise.

V občini imamo večjo knjižnico v Trzinu in manjše v Kovorju, Podlublju, Lešah in v Lomu. Stanje v knjižnici v Trzinu je naslednje:

Leto	Število knjig	Število izposojevalcev	Število izposojenih knjig	Vrednost knjig
1946	232	37	486	18.560
1951	621	102	1.478	80.800
1955	1459	288	3.104	497.860
1958	2334	625	5.200	999.352

V Kovorju ima knjižnica 230 knjig, v Podlublju 303 knjige, v Lešah 250 knjig in v Lomu 120 knjig.

Ko poročilo obdela še visokošolsko in srednje šolsko mladino, pošolsko izobraževanje, šolske mlečne kuhinje, zaključuje: Kot je bilo že v uvodu govora o delu učiteljev na šolah, tako je treba poudariti sedaj na zaključku, da delo učitelja v nobenem primeru ni samo v okviru šole, temveč da je območje njegovega dela še veliko večje in to v družbenih organizacijah in društvih. Od učitelja v vsakem primeru pričakujemo več kot od drugih državljanov zlasti pri delu na kulturno prosvetnem področju. Gre tedaj za vzgojno delo učitelja izven šole. Res je, da se je mentaliteta ljudi izza časov predvojne Jugoslavije bistveno spremenila in vloga učitelja glede na to ni več taka, kot je bila v tedanjih razmerah, ko je bil učitelj zlasti na vasi edini človek, na katerega so se obračali vaščani, vendar pa njegova vloga ni zdaj nič manjša s to razliko, da mora danes učitelj biti tisti, ki si sam zna najti torišče vzgojnega dela. Veliko učiteljev je pri nas v mestu samem in lahko trdimo, da tu ni čutili njihovega dela v taki obliki, kot bi bilo pričakovati. Tudi tu se ponavlja že znano dejstvo, da najdemo nekatere učitelje in profesorje

pri delu v vseh organizacijah in društvih, drugih pa nikjer. Pri tem pa ne gre samo za formalno članstvo v društvih in organizacijah, temveč za vsebino dela.

Plače učiteljev in profesorjev so urejene in to tako, da glede tega ni problema. Vsekakor pa ni tako urejeno vprašanje stanovanj. Imamo primere, da samski učitelji in učiteljice nimajo stanovanj, pa tudi nekaj družinskih stanovanj je takih, ki niso primerna. Poudariti hočemo, da bo treba pri gradnji nove šole misliti tudi na graditev stanovanj za prosvetne delavce, oziroma bo treba njihove potrebe upoštevati pri razdeljevanju stanovanj.

To poročilo je prvi poskus sveta za šolstvo, da bi v širšem smislu seznanil s problemi s tega področja odbornike ljudskega odbora, organe družbenega upravljanja ter občane sploh.

Po poročilu se je razvila živahna razprava, v kateri je sodelovalo veliko število odbornikov in sekretar občinskega komiteja ZKS tov. Zdravko Tomažin. V razpravi je bila poudarjena velika pripravljenost vseh, da bodo nudili šoli vsa pomoč, kjer bo to le mogoče.

Ljudski odbor bo na temelju poročila in razprave sprejel še posebne sklepe, ki jih bo pripravil svet za šolstvo.

TRŽIŠKI ŠTUDENTJE OŽIVLJAJO SVOJ KLUB

Konec decembra so se zbrali tržiški študentje na ustanovnem občnem zboru akademskega kluba. Na sestanek so povabili tudi dijake zadnjih letnikov srednjih šol in akademsko izobražene prebivalce Trzica.

Sicer je bil pred nekaj leti v Trzinu že ustanovljen akademski klub, ki je sprva živahno začel z delom, organiziral predavanja, pridelil brucovanje, kasneje še ples, a kmalu nato je klubska dejavnost ponehala in zadnja leta o klubu ni bilo več prav nič slušati.

Zato so tržiški študentje menili, da z vsa upravičenostjo skličejo ustanovni občni zbor akademskega kluba. Na njem se je v dvorani »Svobode« zbralo kar dokaj študirajoče mladine.

V imenu iniciativnega odbora, ki je pripravil občni zbor, je spregovoril študent Vlado Erjavšek, zakaj študentje klub ustanovljajo. Čeprav žive večidel v Ljubljani in čeprav so jih novi univerzitetni predpisi še bolj kot doslej privzeli k delu v laboratorijih, seminarjih in predavalnicah, vendar mislijo, da je prav, da so ne le v stiku z domačim krajem, marveč tudi, da so seznanjeni z vsemi občinskimi problemi in z življenjem v občini sploh. Saj bi sicer kasneje, ko bodo doštudirali, padli premalo pripravljeni na svoja službena mesta in pri delu težje uspevali, ker se ne bi takoj znašli. Razen tega bi mogli — zlasti študentje

višjih semestrov — s svojo strokovno usposobljenostjo že pomagati tu in tam, če ne drugače, vsaj s predavanji bi lahko širili prosveto v mestu in na vasi.

In končno — čeprav ne nazadnje — naj bi akademski klub gojil tudi družabnost. To bi bilo pri nas še prav posebej potrebno, saj družabno življenje v Trzinu zares ni prav nič razvito in človek nima kam sesti, razen v gostilno.

Ustanovitev kluba so toplo pozdravili v imenu sveta za prosveto in kulturo tov. Mirko Brejc, v imenu sveta za šolstvo in hkrati v imenu občinskega ljudskega odbora tov. Jože Mokorel, v imenu tržiške mladinske organizacije njen predsednik tov. Hazim Hadžiomerović, ki je zastopal na občnem zboru tudi občinski komitej ZKS.

Vsi so novemu klubu želeli veliko uspehov in stavljali predloge, kako bi se študentje že v teku študija vključili v delo in življenje tržiške občine.

Študentje so vse navzoče seznanili s statutom, oziroma pravili kluba, ki je sestavni del Zveze študentov Jugoslavije. Izvolili so si svoj upravni in nadzorni odbor in naložili tov. Erjavšku, ki naj bi sodeloval pri komisiji za študentske stipendije, da bi se študentske stipendije pravilno razdeljevale.

Novemu klubu od srca želimo, da bi bili kmalu vidni ali vsaj znakovni sadovi dela v klubu, želimo mu zdravo in dolgo življenje!

KONFERENCA VAJENSKE MLADINE

Učenci vaješke šole so imeli 20. decembra mladinsko konferenco. Predsednik je podal poročilo in navedel, kaj so vajenci storili do sedaj in kaj nameravajo storiti v bodoče. Svoje poročilo je podal tudi tov. upravitelj.

V diskusiji so vajenci povedali, kaj jih teži in kaj se jim zdi narobe. Predlagali so več stvari, ki so potrebne za šolo in zanje same. Sklenili so, da bodo uvedli več krožkov in tečajev. Predvsem je

bilo govora o športu. Ugotovili so tudi, da je bilo do sedaj zelo malo poučnih ekskurzij. V bodoče upajo, da se jim bodo tudi te želje izpolnile.

Izvoljen je bil tudi nov mladinski odbor, ki je sprejel naloge, katere mu je naložila mladina. Pred predavatelji so vajenci obljubili, da se bodo bolj trdno poprijeli dela in da bodo z vestnim učenjem dosegli boljše uspehe v šoli in v tovarni.

ODPRLI SO ŠE EN OTROŠKI VRTEC

Že dalj časa smo ugotavljali, da bi nam bil potreben še kak otroški vrtec poleg tistega na gradu, kajti ta je za naše najmlajše precej daleč, če morajo vsak dan hoditi vanj iz Bistrice, oziroma iz Preske.

Zdaj se je mamiciam in otrokom na Bistrici in v Preski izpolnila vroča želja. Dne 29. novembra so dobili svoj vrtec v stavbi nasproti kolodvoru. Tu so doslej bile otroške jasli, ki so jih zaradi finančnih težav morali opustiti. Število otrok v jaslih je bilo premajhno in stroški vzdrževanja zato previsoki. Zato so otroške jasle prenehale poslovati, otroke pa so oddali k rejnicam.

Prostori, ki so se s tem izpraznili, bi bili seveda primerni za marsikaj, ali za stanovanje ali za pisarne. In dokaj je bilo interesantno, ki so se za te prostore zanimali. Vendar je pri občinskem ljudskem odboru prevladovalo naziranje, da za otroke nikoli dovolj ne storimo in da je prav, da ostanejo prostori, ki so doslej služili najmlajšim, še vnaprej na voljo otroški ustanovi.

Zdaj pa se lahko s svojim otroškim vrtcem res postavimo, saj smo v tem pogledu najnaprednejši kraj v krajskem okraju. Zajemamo namreč v svojih vrtcih že 50 %, torej polovico vseh predšolskih otrok v četrtem, petem in šestem letu starosti. Takih otrok je pri naš okoli tri sto, v vrtec pa jih hodi že 150.

Zahvala za to gre predvsem občinskemu ljudskemu odboru, ki je pokazal veliko razumevanja v skrbi za naše najmlajše, katerih mamice so večidel zaposlene, da se ne utegnejo ukvarjati v zadostni meri s svojimi malčki. Občinski ljudski odbor je iz fonda za varstvo otroka dal 500.000 dinarjev v opremo novega vrtca na Bistrici.

Prav tako pa gre tudi zahvala za odprtje novega vrtca tovarišu upravniku Alfonzu Inkretu, ki si je v kljub svoji boleznii dokaj prizadeval za razširitev vrtca.

Dne 29. decembra so najmlajši junaki in junakinje iz Bistrice in Preske prišli v svoj novi domek — v svoj novi vrtec.

Ob desetih popoldne so se zbrali k odprtju novega vrtca zastopniki oblasti in ustanov. Občinski ljudski odbor je zastopal njegov tajnik, tov. Jože Roblek, sindikate pa predsednik občinskega sindikalnega sveta tov. Slavko Zalakar. K odprtju je prišla tudi zastopnica socialnega skrbstva, tov. Mici Mežek, tov. Zora Koničeva pa je zastopala SZDL.

Prisotna sta bila seveda tudi upravnik dijaškega doma in vrtca tov. Alfonz Inkret in predsednik upravnega odbora te ustanove, tov. Stanko Zmitek. Svet za kulturo in prosveto je zastopal tov. Mirko Brejc, svet za zdravstvo in društvo za napredek gospodinjstva pa tov. Jelica Bocakova. Društvo prijateljev mladine je zastopala tov. Mica Inkretova.

Predsednik upravnega odbora dijaškega doma in vrtca tov. Stanko Zmitek je pozdravil otroke in goste in v svojem govoru poudaril dvojni pomen naših vrtcev. Prvi namen vrtca je pač ta, da so malčki v varstvu vzgojiteljic vsaj tisti čas, ko so starši zaposleni. Tako lahko mamice mirno opravljajo svoje delo v tovarni ali pisarni in jih prav nič ne skrbi, da bi se njihovemu otroku v tem času mogla pripetiti kakršnakoli nezgoda.

Poleg tega — in to je drugi pomen vrtca — pa naši vrtci vzgajajo otroke za šolo in družbo. Ob igrah, ročnem delu in poslušanju raznih zgodbic se otroci vzgajajo in mimogrede sprejemajo koristne nauke, pa tudi napatke, kakšno naj bo njihovo vedenje v družbi otrok in kakšni njihovi odnosi do odraslih.

Zato vrtci koristijo seveda predvsem otroku samemu, v znatni meri pa tudi staršem in vsej naši socialistični družbi, ki si prizadeva, da vzgoji našo generacijo v svobodne in napredne državljane.

Tovariš Zmitek je opozoril tudi na to, da ne smemo misliti, da smo z odprtjem tega novega vrtca storili že dovolj za našo predšolsko mladež. Nikakor ne smemo pozabiti, da bo najnujno, da dobi tudi severni del mesta, posebno pa delavsko naselje na »Fabriki« svojo

ustanovo, ki bo skrbela za varstvo in vzgojo otrok v tem delu mesta, kjer otroci še vse preveč postopajo po cestah in zato tudi zapadajo nevesečnim vplivom ceste.

Upamo, da bodo občinski ljudski odbor in družbene organizacije podprle težnje po ustanovitvi vrtca v tem delu mesta, kar se bo kmalu pokazalo kot neodložljiva potreba.

Ob koncu se je tovariš predsednik zahvalil za izkazano pomoč občinskemu ljudskemu odboru in družbenim organizacijam, pa tudi tov. upravniku A. Inkretu, ki si je zares nesebično prizadeval, da se je vrtec razširil in dobil takorekoč svojo podružnico na Bistrici.

Nato se je zahvalil ljudski oblasti še tov. upravnik Inkret. Gostje so si zatem ogledali nove prostore, ki so prav prijetni, topli in svetli, skratka prikupen domek za naš mladi naraščaj.

DEDEK MRAZ NI POZABIL NA NAJMLAJŠE

Kot prejšnja leta je tudi letos Dedek Mraz priromal v Tržič že v zadnjih dneh decembra. To pot je prišel brez mraza in brez snega. Naši najmlajši so bili to pot prijetno iznenadeni, ker jih je obiskal v toplih, zakurjenih prostorih. Niso namreč še pozabili tistih obiskov dedka Mraza, ko je prihajal z vetrom, snegom, mrazom in so ga kar predolgo čakali na mokrih tleh ali v vetrovnem vremenu. Letos je bilo prijetneje.

Začel je s svojim obiskom že v nedeljo zjutraj, ko so se v dvorani Svobode zbrali otroci padlih borcev na svoji prireditvi, ki sta jim jo pripravila Zveza borcev in Zveza vojaških vojnih invalidov.

Potem je obiskal tabornike v dvorani BPT. Tu je najmlajše obdaroval in pogostil.

V torek zjutraj se je najprej ogledal v Dijaškem domu in vrtcu, kjer so ga prav prijazno sprejeli. Dedek Mraz je povedal najmlajšim predšolskim otrokom v vrtcu nekaj napatkov, potem je pa šel na obisk v osemletno osnovno šolo heroja Grajarja. Tu je obiskal vsak razred posebej, kajti v vsakem razredu so letos imeli svojo novoletno jelko in ob njej razredno kolektivno praznovanje.

Še v teku dopoldneva je prišel tudi na osnovno šolo heroja Bračiča. Tudi tu so učenci po razredih praznovali ob svojih okrašenih novoletnih jelkah. Ko je prispel dedek Mraz v svojem kožuhu, s kučmo na glavi, z visokimi škornji in palico, ki jo starček že težko pogreša, so najmlajšim zažarele oči. Zapeli so mu pesmico o dedku Mrazu in se z njim pogovorili o tem in onem.

Starejši so ga pričakovali bolj resno, a tudi ob prižganih svečah na novoletnih jelkah in celo bengalični ogenj so v razredu pripravili dedku v čast. Učencem zaključnih, osmih razredov je dedek Mraz skušal dopovedati, kako važno je njihovo delo in učenje, ki naj ga nikaar ne zanemarjajo, ker bodo znanje potrebovali vsepovsod, kjerkoli bodo zaposleni. Prikazal jim je nujnost učenja, saj bodo morda kaj kmalu — že čez nekaj let — naši mladinci lahko postali člani upravnih odborov in delavskih svetov po naših podjetjih. In takrat bo znanja vse premalo.

Proti popoldnevu je bil dedek Mraz že kar truden, a vendar je videti, da je zdrav in vzdržljiv,

kajti hodil je tudi še popoldne po razredih obeh tržičkih osnovnih šol in tako obiskal ta dan kar 31 razredov. Povsod so ga učenci sprejemali z velikim veseljem. Bili so deležni obdaritve, pa tudi pogostitve. Šolska mlečna kuhinja je priredila vsem tržičkim učencem ta dan izdatno in tečno malico, kot ji je to naročil dedek Mraz.

Tako je bilo ta dan po naših šolah zares praznično razpoloženje. Učenci so okrasili svoje razrede in tudi tekmovali, kateri razred je najokusneje dekoriran, kar je ugotavljala posebna ocenjevalna komisija, ki je prisodila prvo mesto IV. a razredu, ki je sam, brez pomoči tovarišice učiteljice zares okusno preuredil svojo učilnico za prihod dedka Mraza.

Še pred svojim prihodom je dedek Mraz priskrbel vsem šolarjem v občini prijetno razvedrilo v dvorani kina. Trikrat je v soboto, dne 27. decembra, šolska mladina do zadnjega kotička napolnila dvorano in gledala lutkovno igrlo N. Simončiča »Zmešnjava«, s katero je v Tržiču gostovalo ljubljansko

Prostori so prijetno urejeni, opremljeni z novim pohištvom, igračkami in učili. Vse je čisto in snažno. V domu je tudi kuhinja. Otroci bodo tu dobivali brezplačno malico (podpora Rdečega križa!), na željo pa tudi poceni dobro kosilo. Za njihove želodčke bo skrbela tovarišica kuharica in ko smo videli, bo kar dobro skrbela.

Otroci bodo v vrtcu v dveh oddelkih. Zanje bosta skrbeli dve vzgojiteljici. Ob otvoritvi jih je bilo navzočih že trideset. V domu se bodo mogli zadrževati od šestih zjutraj do dveh popoldne. — Novi vrtec bo lahko sprejel okoli pedeset otrok. Zato, mamice, ki še nameravate pripeljati svoje otroke v vrtec, pohitite, dokler niso vsa mesta zasedena!

Z novim vrtcem je spet zamašena ena izmed vrzeli in to tako dobro, da smo lahko ponosni.

Mestno lutkovno gledališče. Igrice otroci niso le gledali, ampak so dobesedno zaživeli v njo. Dedku Mrazu so za to za njegovo darilo še posebej hvaležni.

V petek po Novem letu pa se je ogledal dedek Mraz tudi pri »Partizanu«. Naši najmlajši tolovadci so bili pogoščeni. Zabavali so se, deklamirali in plesali, da je bilo veselje.

V novoletni noči, večinoma na Silvestrovo zvečer, so bili otroci deležni obdaritve tudi doma, v svojih družinah. Zdi se, da so dobili letos v dar kar precej knjig, kajti tiste dni pred Silvestrovim smo pogosto videli dedka Mraza v knjigarni, kjer je pokupil za čuda veliko knjig. Pa tudi marsikaj drugega je nakupil po naših trgovinah, ki so bile v zadnjih decembrskih dneh zelo polne, da so pridni prodajalci komaj ustregli vsem željam.

Dedku Mrazu želimo, da se doobra odpočije po obilnem poslu, ki ga je opravil v dneh okoli Novega leta in da naš drugo leto spet obišče z obiljem voščil in daril.

Tržiška podjetja in obrtniki ter ostali so voščili srečno novo leto milici in cestarjem

Zadnji dan starega leta je komisija za ceste in promet pri Avtomoto društvu postavila na križišče Ceste JLA in Cankarjeve ceste še v jutranji temi dve smrečici. Ljudje, ko so hodili tod mimo, so se radovedno ozirali na križišče in se spraševali, zakaj so tod postavljene tako lepe smrečice.

Ko se je zdanilo, so že bili zavitki ob smrečicah. Proti popoldnevu pa je bilo raznih paketov in steklenic že do roba deske.

Kakšen pomen naj bi to imelo?

Na naših cestah je vse gostejši in hitrejši promet. Nesreče se množe iz dneva v dan. Da bi se le-te ne ponavljale prepogosto, za to skrbi leteča milica. Ta ima posebno motorna vozila in dobro vidna oblačila. Seveda pa je sama izpostavljena vsem vremenskim nepravilnostim in nevarnostim za svoje življenje, saj mora voziti z maksimalno hitrostjo, da zaščiti ostale koristnike cest.

Vzporedno z letečo milico so nam potrebni cestarji. Kadar dežuje ali je poledica na cesti, imajo veliko in odgovorno delo. Ko

dežuje, nasipavajo vbokline na cestah; s tem zmanjšujejo gospodarsko škodo in veliko pripomorejo k zmanjšanju števila prometnih nesreč.

Ti organi, ki nas varujejo in skrbijo za varno vožnjo po naših cestah, so nam stalno in ob vsakem času pripravljene pomagati. Kaj pa mi, občani? Mi jih velikokrat vidimo, a se jih malokdaj spomnimo. Res je, da so za svoje delo plačani, a nikdar jih ne moremo poplačati, če nam rešijo življenje. Zato smo se jih na zadnji dan v letu spomnili z darili in jim voščili srečno novo leto 1959. Lepo je bilo videti prometna miličnika-pionirja, ki sta pokazala, da se tudi mladina vzgaja v tem, kako pomagati, da bo čim manj nesreč v letu 1959.

Ker so podjetja in ostali koristniki cest pokazali veliko razumevanja za njihovo humano delo in ker se ne morejo vsem zahvaliti, se danes zahvaljujejo vsem tistim, ki so se jih na kakršenkoli način spomnili na njihov praznik.

Pionirji-prometni miličniki, cestarji in leteča milica

Člani Zveze borcev NOV zborujejo

V zadnjem mesecu preteklega leta so se sestali na rednih letnih občnih zborih člani Zveze borcev po posameznih krajih, in sicer v Podljubelj, Jelendolu, Lešah, Kovorju in Križah. V prvih dneh tega leta pa so se sestali člani mestne organizacije v Tržiču. Na vseh zborih so pregledali dosedanje delo in napravili načrte za bodoče delo. Na zborih so sprejeli sklepe, da bodo z vsemi močmi podprli gradnjo centralnega spomenika v Tržiču. V Lomu želijo zgraditi spomenik v kraju samem. V Jelendolu bodo na že zgrajeni spomenik dali vklesati imena padlih borcev. Veliko so člani govorili tudi o skrbi za bivše borce, ki so take pomoči potrebni.

Na zboru v Jelendolu so bili na

svečan način sprejeti v organizacijo novi člani, in sicer: Jože Meglič, Dolina; Pavla Lombar, Jelendol; Janez Benec, Jelendol; Katarina Kuhar, Jelendol; Helena Anko, Jelendol; Jože Klemenc, Dolina in Matevž Kalan, Dolina.

Člani ZB so za 22. december, t. j. za dan JLA v posebnih patroljah obiskali vojake v karavlah. Srečanje je bilo veselo in prisrčno. Razgovor med bivšimi borci NOV in vojaki — čuvarji naših meja je potekal v trdni odločnosti enih in drugih braniti našo socialistično domovino. Člani ZB so vojake obdarili.

Zvedeli smo, da bo občni zbor občinskega odbora ZB NOV ob koncu januarja.

Za požrtvovalno delo odlikovani

Devetnajstega decembra je bila v sindikalni dvorani lepa slovesnost. S svečano akademijo so člani odreda predvojaške vzgoje praznovali deseto leto plodnega delovanja te organizacije. Svečanosti se je udeležil tudi predsednik občinskega ljudskega odbora tovariš Lovro Cerar in zastopnik JLA iz garnizije v Križah. Oba tovariša sta na proslavi tudi govorila.

Odred je na tej proslavi razvil tudi svoj prapor, ki mu je kumoval predsednik tovariš Lovro Cerar. Ko je izročal prapor komandirju čete tov. Milošu Saviču, je poudaril velike napore in žrtve, ki so jih dajali borci NOV, da so ohranili zastave in jih prinesli do zmagovitega konca. »Ta prapor,« je rekel tovariš predsednik, »naj vam bo izpodbuda za doseganje novih uspehov in varujte ga, kot so varovali svoje borci NOV!«

Na proslavi so povedali, da je odred predvojaške vzgoje dosegel I. mesto v okraju Kranj. Za tak uspeh imajo velike zasluge komandir čete tovariš Miloš Savič in komandirji vodov tovariši Alojz Zaletel, Marijan Dolinar, Čedomir Pavlovič in Pavel Srečnik. Prav gotovo pa je, da imajo odločilno zaslugo mladinci sami, ki so se zelo trudili pri vajah in učenju. Da je temu res tako, je dokaz v tem, da je veliko število mladincev prejelo pismene pohvale in knjižna darila. Posebej pa sta bila odlikovana od Državnega sekretariata za narodno obrambo z odlikovanjem za predvojaško vzgojo mladincev Jože Štefe in Jože Ambrožič, oba doma v Križah. Medaljo najboljšega obveznika PV pa je prejel tov. France Srečnik iz Podljubelja. Po končani proslavi je predsednik občine še posebej sprejel komandni kader odreda PV.

Tržič spreminja svojo podobo

Trg svobode, ki je glavna prometna žila Tržiča, v zadnjih časih močno izpreminja svoj zunanji videz. V preteklem letu sta se modernizirala dva trgovska lokala, zdaj pa smo priče delu, ki bo pripomoglo k modernizaciji nadaljnjih dveh lokalov. V spodnjem delu trga obnavljajo vhod in izlozbea okna manufakturne trgovine, v zgornjem delu trga pa nastaja poleg restavracije »Pri pošti« nov trgovski lokal, v katerega se bo vselila prodajalna tovarne obutve »Peko«. Velika stekla obetajo, da bo prodajalna svetla in prikupna, pa tudi večja, kot je bila dosedanja.

Prenovili so tudi prostore na vogalu Blejske ceste in glavnega trga, kamor se te dni selijo pisarne »Podjetja za gradnjo in remont«. Vsekakor bodo ti prostori strankam bolj ustrezali, ker so bližji kot dosedanja odročna pisarna na Koroski cesti.

Na dvorišču restavracije »Pri pošti« podirajo del dosedanje stavbe. Podrli so že skoro ves desni trakt in na dvorišču že kopljejo temelje za novo, sodobnejše urejeno poslopje, ki bo nudilo gostom udobnejša prenočišča, kot so bila dosedanja. Preuredili pa bodo tudi levo stran poslopja, predstavili kuhinjo, povečali restavracijo, da se vsaj za silo rešijo dosedanje stiske s prostorom.

Zdi se, da je tudi skozi Tržič potegnil zdrav veter, ki odnaša staro in dosluženo. Saj je tudi že skrajni čas, da smo začeli s preurejanjem trgovskih lokalov in restavracij! Vse to doslej res ni bilo v čast takšnemu industrijske-

mu centru, kakršen je Tržič, skozi katerega dobršen del leta hodijo in se prevažajo tujci, ki v našem mestecu niso mogli doslej videti sodobnih trgovin, niti sestri v sodobno urejeno restavracijo, niti prespati v udobnem prenočišču. Upajmo, da se ti časi bližajo svogemu koncu.

NOVA

ČEVLJARSKA DELAVNICA

Tovarna obutve »Peko« je ukinila popravljavnico čevljev zaradi industrijske akumulacije, ki obrtno uslužnostno delo previsoko obremenjuje. Taka delavnica pa je pri nas nujno potrebna in je zato občinski ljudski odbor na zadnji seji ustanovil novo podjetje z nazivom »Čevljarska delavnica«. Za direktorja podjetja je imenoval Ludvika Vučka. Delavnica bo v kratkem začela z delom v prostorih bivšega pletilstva. Popravljala bo čevlje vseh vrst in izdelovala tudi novo obutev po naročilu.

PREUREDITEV AVTOBUSNIH POSTAJ

Na avtobusni progi Ljubljana—Tržič in obratno sta ukinjeni postaji pri gostilni v Pristavi in v Preski, uvedena pa je namesto njih postaja pred stanovanjskim poslopjem tovarne »Peko«.

MLIN »SMUK« JE NAPRODAJ

Mlinski obrat »Smuk« v Retnjah, ki ga ima sedaj v najemu zasebnica, občinski ljudski odbor prodaja najboljšemu ponudniku.

Prof. Slava Rakovec:

SEM IN TJA PO ČRNI GORI

8. Črnogorsko primorje

Črnogorsko primorje sicer slovi v svetu po svojih čudovitih sončnih plažah, po svoji subtropski vegetaciji, po slikovitih starih mestecih in mogočnih trdnjavah, po kulturnih spomenikih iz starega in srednjega veka, po toplim morju in dobrem grozdju, po pomarančah in oljkah in še po marsičem.

Toda za Tržičana je vendar črnogorsko primorje zelo, zelo daleč, saj je povprečnemu prebivalcu tržiškega kota že morje zelo daleč in če smo malo poredni, a vendar še resnično ljubni, mu je že v Križe daleč, kadar se tja ne zapelje z avtobusom.

Črnogorsko primorje je pa — bodimo poštene — zares daleč od naših hribov, saj tjakaj — razen z letalom — nikakor ne prideš v enem dnevu. Na letalo pa ni upati, saj so sedeži v njem že več kot mesec dni v naprej oddani.

In vendar se vkljub odmaknjenosti velja potruditi do črnogorskih obal, ki nimajo primere nikjer ob Jadranu, pa tudi sicer v svetu ni zlepa kje zbranih toliko dobrin na majhnem prostoru kot v črnogorskem primorju. Zato se nikar ne ustrašimo oddaljenosti! Zares: črnogorsko primorje si velja ogledati! Vse težave potovanja — ki ne bo vedno prijetno — bodo pozab-

ljene, ko se bomo znašli na edinstvenih plažah drobnega peska, sredi starih oljk in ob nasadih pomarančencev pod južnim soncem Črne gore. Zares: tu je priroda v teku stoletij v procesih nastajanja zemeljske površine delala čuda, a človeške roke so to prav malo napravile.

Ko je maršal Tito obiskal Črno goro in videl čudovito, dva kilometra dolgo plažo pri Bečićih, kjer še sedaj ni nobenega hotela, marveč le skromna vasica, je dejal: »Če bi bili Bečići prej v kaki drugi državi, bi bili danes že urejeno in razvito mesto.«

Te maršalove besede pa ne večjajo le za Bečiče, marveč domala za vse črnogorsko primorje od Boka Kotorske pa tja do ustja Bojane na albanski meji. Vendar se zdi, da temu zatišju minevajo poslednja leta, kajti turizem v črnogorskem primorju se bo prav gotovo razvil do neslutnih stopenj. Za to so namreč dani odlični naravni pogoji, le človekove podjetnosti bo še treba marsikje, da bodo našli moderni hoteli tam, kjer jih danes še ni.

Seveda to ne pomeni, da črnogorsko primorje še nima modernih hotelov, saj jih ima kar nekaj od Hercegnovega pa preko Budve, Sv. Stevana in Miločera tja do Bara

in Ulcinja. Vendar so še vedno dokajšnji deli obale s čudovitimi plažami brez večjih turističnih objektov. In tudi to dejstvo je ena izmed privlačnosti črnogorskega primorja, saj je včasih človeku prijetneje na osamljeni, a čudoviti peščeni plaži, daleč od avtomobilskih hup in ropota motorjev, daleč od mendenih hotelov, ki zahtevajo ne le velik kupček denarjev, marveč tudi toaleta in etiketo in s tem znatno omeje sprosčeno uživanje samonikle lepote.

Če si želimo gledati črnogorsko obalo, je najpriporočljiveje, da se z ladjo zapeljemo v Ulcinj in si potem ogledujemo obalo in mesta ob njej nazaj grede v smeri proti severozahodu. Kajti če bomo začeli z ogledovanjem pri Boki Kotorski, zlepa ne bomo prišli niti do Bara niti do Ulcinja. Videti je namreč toliko zanimivega, da nam bo, preden bomo vse pregledali, zmanjkalo ali časa ali denarja ali pa obojega.

Ulcinske plaže so pravi biseri Jadranskega morja. Razlikujejo se od ostalih naših plaž po tem, da je njihov pesek droben kot pepel in poln zdravnih sestavin. V tem pesku, ki ima visoko temperaturo, so znatne količine morske soli in joda, ki deluje radioaktivno. Tudi daleč zunaj v morju se v širokem

pasu vleče takšen pesek, da sega plitvina morja zares daleč in zato je morska voda prijetne, posebne barve.

Lahko se kar vležeš v morje in valovi te bodo maširali, da te mine vsa živčnost. Ulcinjska plaža, ki je 360 m dolga, polkrožno obrobja zeleni zaliv na začetku naselja. Poleg te plaže ima Ulcinj še vrsto manjših.

Proti jugovzhodu pa se tja do ustja Bojane vleče deset kilometrov dolga plaža prav do albanske meje. Tudi ta velika plaža ima zdravilen pesek ob obali in v morju.

V neposredni bližini mesteca je tudi ob obali izvir žveplene vode. Po raziskavah ruskega balneologa Ščerbakova ima ulcinjska žveplena voda domala iste sestavine kot znamenita žveplena voda pri Achnu v Nemčiji.

Iz Ulcinja se pod Rumijo planino zapeljemo v Stari Bar, ki je ves v ruševinah. V letu 1878 so se v mestu utaborili Turki. Z višin nad Barom pa so mesto ves mesec obstreljevali hrabri Črnogorci s svojo primitivno artilerijo. Danes je Stari Bar s svojimi sivimi zidovi, ki nemo štrle pod nebo, le še turistična posebnost, naselja pa je zaživelo znova pet kilometrov v stran, ob morski obali. Mestece samo danes sicer ni tako zanimivo, kot se nam zdi, da je bil svojevrsten Stari Bar, vendar se mu obeta lepa bodočnost. Ob njegovi obali je vse živo. Tu grade novo barsko luko,

Kaj bo nacionalizirano?

UREDNIŠTVU
„Tržiškega vestnika“

V nabitno polni dvorani sindikalnega doma je 9. januarja predaval tovariš Vinko Hafner, poslanec Zvezne ljudske skupščine in predsednik OLO Kranj o zakonu o nacionalizaciji zgradb in gradbenih zemljišč.

Predavatelj je v uvodu povedal, kaj spada pod nacionalizacijo. Z dnem, ko začne veljati navedeni zakon, se nacionalizirajo:

1. najemne stanovanjske hiše, t. j. hiše v državljanški lastnini z več kot dvema stanovanjema ali z več kot tremi majhnimi stanovanji;
2. vse stanovanjske hiše in stanovanja kot posamezni deli hiš, ki so lastnina civilno-pravnih oseb, družbenih organizacij in drugih društev državljanov;
3. poslovni prostori, ki so last civilno pravnih oseb, družbenih organizacij in drugih društev državljanov, če jih ne uporabljajo za svojo dovoljeno dejavnost;
4. presežek nad dve stanovanji, ki je last posameznega državljanja;
5. poslovni prostori v stanovanjski hiši, ki je last državljanov.

Poleg navedenega so predmet nacionalizacije vse poslovne zgradbe v državljanški lastnini, ki so namenjene za gospodarske, upravne, prosvetne, kulturne, zdravstvene, socialne in druge podobne dejavnosti.

Prav tako se kot gradbena zemljišča nacionalizirajo vsa zazidana in nezazidana zemljišča, ki ležijo v ožjih gradbenih okoliših mest in naselij mestnega značaja.

Po tem, ko je predavatelj podrobno obrazložil vsako zadevo posebej je dejal: »S tem zakonom o nacionalizaciji je naša družbena skupnost do konca odpravila iz-

koriščenje človeka po človeku ter vzela nekaterim elementom iz rok možnost spekulacije z zgradbami in zemljišči. Vsakemu državljanu je v polni meri zagotovljena pravica lastnine do zgradb in stanovanj, ki služijo njemu in njegovi družini. Z nacionalizacijo zemljišč v ožjih mestnih območjih pa se bo omogočila smotrna graditev naših mest. Zakon v nobenem primeru ne bo prizadel naših delovnih ljudi, saj je njegov cilj ravno v to, da se delovni skupnosti pomagajo. Prizadeti bodo le redki posamezniki. Velika večina lastnikov zgradb in zemljišč, ki jih bo zadel zakon, si tega ni pridobila z lastnim delom, pač pa v veliki večini s spekulacijo.«

Občinske komisije za izvedbo nacionalizacije bodo imele odgovorno delo, saj bo od njihove presoje konkretnih primerov večkrat odvisno, ali bo določena zgradba nacionalizirana ali ne. Za veliko stanovanje v smislu določb tega zakona se računa stanovanje s štirimi sobami, majhno stanovanje pa z dvema sobama brez stranskih prostorov.

Državljan, ki se ukvarja z obrtno ali kako drugo dovoljeno zasebno dejavnostjo, sme pridobiti in imeti v lasti poslovno zgradbo ali poslovni prostor, ki po svoji zmogljivosti ustreza njegovi dejavnosti.

Po predavanju so poslušalci postavljali vprašanja, na katera je tov. Hafner odgovarjal. Glede na zgradbe v Tržiču ne bo mnogo primerov nacionalizacije, drugačno pa je stanje glede na zemljišča.

Po zakonu so sedaj nacionalizirana vsa zemljišča na mestnem območju Tržiča, to je v Tržiču,

Bistrici in na Slapu ter še posebej v naseljih Pristava in Križe. Dosedanji lastniki bodo uporabljali zemljišča na teh področjih tako dolgo, dokler jih ne bo občinski ljudski odbor določil za gradnje, bodisi da bo gradil sam ali pa bo zemljišče dodelil drugim gradbenim interesentom. Ta zemljišča se ne morejo dedovati ali prodajati in so izločena iz prometa na sploh.

Za nacionalizirane zgradbe se določijo odškodnina tako, da se določi 10 % stanovanjske najemnine, ki se je plačevala na dan uveljavitve tega zakona o nacionalizaciji ter pomnoži z rokom 50 let. Ta odškodnina se bo izplačevala lastnikom v dobi 50 let v rednih mesečnih obrokih. Lahko se odloči, da se odškodnina izplača tudi prej. Za nacionalizirano nezazidano gradbeno zemljišče dobi prejšnji lastnik odškodnino, ki se določi po tarifi za odškodnino razlaščenih zemljišč. (do 200 din za m²).

Predavatelju se je za njegova izvajanja zahvalil sekretar občinskega komiteja ZK tov. Zdravko Tomazin.

V zadnji številki Tržiškega vestnika je v članku »Nekoliko več o zadnjih zborih volivcev« omenjenih več kritik na račun podjetij. Med temi podjetji je omenjeno tudi Kleparstvo - vodno instalaterstvo zaradi slabo izvršenih del v Jelendolu. Ta kritika pa ni osnovana in je neresnična, ker naše podjetje v letu 1958 ni izvrševalo nobenih del v Jelendolu. Prejeli smo nekaj naročil za stanovanjske uprave v Tržiču, na katere smo izdali samo material, ki so ga člani hišnega sveta sami vgradili. Toliko v vednost.

Delovni kolektiv
podjetja Kleparstvo-
vodno instalaterstvo,
Tržič

15. do 16. januarja: italijanski film POTEPUH.

17. do 19. januarja: ameriški barvni film NEPRILIKE S HARRYJEM.

20. do 21. januarja: ruski barvni film MEHIKANEC.

22. do 23. januarja: ameriški barvni film DRŽITE TATU.

24. do 26. januarja: francoski barvni film PUSTOLOVŠČINE ARSENA LUPINA.

27. do 28. januarja: ameriški film LJUBMIMEC LADY CHATERLY.

29. do 30. januarja: japonski film GODZILLA — MORSKO ČUDO.

21. januarja do 2. februarja: angleški barvni film RIHARD III.

TRGOVSKO PODJETJE
»TOBAK«
KLANJ
TAVČARJEVA 32

želi svojim odjemalcem
srečno novo leto

nedaleč v stran je železniška postaja in ko bo Bar povezan z magistralo z Beogradom, se bo mesto prav gotovo razvilo v eno najpomembnejših naselij ob naši obali, saj je tu najnaravnejši izhod Črne gore in Srbije na morje.

V členoviti obali črnogorskega primorja je največji barski zaliv, ki ga zapira dolgi greben Voldjice, katere rt štrli daleč v morje. S tem je barski zaliv na eni strani do cela zaščiten. V širokem, nad 10 kilometrov dolgem, polkrožnem zalivu, leži prostrano Barsko polje, pokrito z oljčnimi gaji, ki segajo tja pod težko prehodne gorske steze Rumije, Sutormana in Lisn'a. Najmarkantnejša in najvišja je Rumija planina, ki s svojimi ostrimi, golimi vrhovi obvladuje vso barsko okolico.

Novi Bar je čudno mesto. Naselje ima zelo razmetane hiše. V enem delu je mesto prava vasica, v drugem plaža, v tretjem mesto, v četrtem utrdba, tam nekje polje, drugod pusta pokrajina, tu ravnica, nižina, tam pobočje in strmina. Del Barskega polja je obdelan, drugi del pa je pusta poljana, kjer so med vojno okupatorji postavljali taborišče in barake.

Po kratkem ogledu nadaljujemo pot proti severozahodu. Iz avtobusa je videti nasade pomarančevcev, ob poti se v lahmem vetru zibljejo elegantne tamariske. Na poti proti Sutomoru vidimo Topolico, kjer je zavod za napredek južnih kultur.

Kmalu se vozimo mimo Sutomora. To naselje je sezidano vzdolž obale, pod strmim pobočjem, po katerem vodi cesta ob čudoviti peščeni plaži.

Zdaj se vozimo skozi Spič, ki je najbolj obdelani del Črne gore. V neposredni bližini morja, od notranjosti ločen in zaščiten z ozkimi, a dovolj visokimi vzpetinami pred morskimi vetrovi, je Spič kot nalašč ustvarjen za gojenje sadja in zgodnje zelenjave, saj se tod že v februarju sadno drevje posuje s cvetovi.

V Spiču je nekaj vasic, vsega skupaj okoli 300 hiš. Od Spiča se proti severozahodu tja do Budve vlečejo Paštrovci. Pod njimi se strmo pobočje spušča do morja v številnih zalivih, ki so znani po slovitih plažah.

Tu so Buljarica, malo dalje Petrovac na moru, ki se je včasih imenoval Lastva, še malo dalje se skozi oljčne nasade vozimo ob Drobmem Pijesku. Nato ugledamo pod sabo edinstveni Sveti Stefan. To je mestece, nastalo na majhnem otočku, školju, nedaleč od obale. Školj je pretvorjen v tombolo (otok, ki je umetno povezan z obalo). To je tipično otoško naselje, tesno pozidano, da se hiše kar stiskajo druga k drugi. Mestece je že staro, saj je bilo ustanovljeno v XVI. stoletju in imenovano po istoimenski cerkvi. Zgradili so ga Paštrovci, ko so Turkom iztrgali bogat vojni plen. Vsako pleme je na otočju sezidalo po eno hišo, da bi v njej

v primeru napada imeli na varnem svoje žene in otroke. Sčasoma so Paštrovci na otoku sezidali še skladišča in cerkev in Sv. Stefan je postal kot trgovsko središče tudi upravni in kulturni center Paštrovčev.

Zdaj so mestece docela adaptirali. Dosedanjim stanovalcem so sezidali udobnejše hiše na obali, ves otoček z vsemi njegovimi interesantnimi zgradbami pa bo predelan v grand hotel, edinstven in svojevrsten, da mu ob vsem Jadranu ne bo primere. Letos ta edinstveni hotel še ni bil v obratu, ker je bilo prenavljanje hiš še v teku. Zunanji videz mesteca bo ostal neizpremenjen, notranja ureditev hiš pa bo nudila dokaj več udobja kot dolej.

In še dalje proti severozahodu se beli cesta. Pod njo leži Miločer, pravljica sredi parkov in nasadov. Nekdanji dvorec jugoslovanske kraljice Marije tik ob morju, ob zalivu s fino peščeno plažo, ki je bil nekoč zastražen in nedostopen, je danes odprt in vabi vsakogar v svoje čarobno okolje.

In že smo v Budvi. Mestece na polotoku, ki je bil včasih otok, zdaj pa je s peščeno našipino spojen s kopnim. Del mesteca, ki je na polotoku, je docela sredozemskega tipa z ozkimi uličicami in visokimi hišami, proti morju utrjen z visokim zidom. V mestece vodi dvojne vrat: »morska vrata« blizu pristanišča in »kopna vrata« nasproti hotelu »Avala«.

Budva je zelo staro naselje. — Omenja se že v 4. stoletju pred našim štetjem. Kasneje so tu prebivali grški kolonisti, v njeni okolici pa Iliri. Pozneje so se priselili še Romani, a od XIV do XV. stoletja dalje žive tod pretežno Slovani poleg nekaj Albancev.

Ko hodimo po ozkih budvanskih uličicah in uživamo prijetno senco, ki je tudi sredi popoldanske pripeke ni nič manj, saj so hiše tako blizu skupaj, da bi skoro mogle vseprek prestopati s strehe na streho, se kar nič ne čudimo, da je postala Budva tako znano in cenjeno letovišče. Saj ima poleg zgodovinskih znamenitosti (mestni zid, cerkev sv. Ivana iz 8. stoletja, cerkev sv. Marije iz 12. stoletja itd.), zunaj mestnega obzidja moderno urejen hotel »Avala«, ki nudi gostom vse udobje.

Poleg tega pa je mogrenska plaža, ki je le okoli 250 m oddaljena od hotela »Avala«, poleg ulcinjske prav gotovo najlepša plaža ob jadranskem morju. Z drobnim peskom posuta se v obliki podkve proži pod strmimi skalami. Ena teh skal jo v sredini deli v dva dela, da je slikovitost še večja.

V neposrednem zaledju mesteca se širi Budvinsko polje, poraslo s pomarančevci in smokvami. Nedaleč od Budve smo videli tudi zgradbo črnogorskih filmskih delavcev, mogočno poslopje filmskega podjetja »Zeta«. Sončnih dni za snemanje je tod vsekakor v izobilju.

Anton Costa:

Potovanje na svetovno razstavo v Bruslju

(Nadaljevanje)

Ponoči smo zapustili Zenevo. Še enkrat smo jo pozdravili, v lučih se kopajočo, s ključev ceste, ki se je vila proti švicarsko-francoski meji pri Gexu pod prevalom Col de la Faucille in že smo bili v Franciji.

V noči od 2. do 3. septembra nas je vozil avtobus skozi Dijon, od koder je bilo do Pariza še 309 km. Vozili smo se proti pokrajini Champagne, znani vinorodni in kmetijski pokrajini; Pariški kotlina, ki zavzema eno četrtino Francije; in njenemu središču Ile de France, v katerem je Pariz.

Ko me je rano jutro zbudilo v bližini Troyesa in Romillya, sem se spomnil, da se že vozimo v bližini La Route Napoleone, zmagoslavne poti velikega Korzičana od Golfa Juan pri Cannesu ob Sredozemskem morju do Pariza, ko je zapustil pregnanstvo na otoku Elbi v omenjenem morju in se napotil v Pariz. Hotel je izrabiti v svojo korist nesoglasje dunajskega kongresa leta 1814 in razmere v Franciji po pariškem miru. Vojska in ljudstvo sta ga tedaj navdušeno sprejemala. In svet — podoben je našemu Pomurju ob prehodu iz Goriškega v Ravensko.

Približeval se nam je Pariz, mesto s petimi milijoni prebivalcev, politično, gospodarsko, kulturno in turistično središče Francije; mesto velike preteklosti, mesto umetnosti, razvedrila in zabav za bogato buržoazijo vseh dežel; mesto predelovalne industrije in modnega ustvarjanja. Vozili smo se mimo velikega evropskega letališča Orly (Aéroport de Paris-Orly), oddaljenega 10 km od samega Pariza, kjer pristajajo in odletavajo letala vsake pol ure v različne smeri sveta, in prišli v mesto skozi takoj imenovana vrata Porte d'Italie.

Začetki Pariza so nastali na otoku reke Seine, imenovanem Ile de la Cité. Tu je bilo staro galsko naselje Lutetia Parisorum. V rimskem času, v dobi Julija Cezarja, je tu nastala rimska kolonija. Iz srednjega in novega veka so njegove razvojne dobe, ki jih zagledamo v krožnem obzidju XII., XIV., XVIII. in XIX. stoletja. V notranjosti so se razvijale ozke ulice in hiše, pa tudi stavbe gotičnega, renesančnega in baročnega slova. V prestolnici francoskega kraljestva so na desnem obrežju Seine bivali kralji, škofje in seigneuri (gospoda), na levem bankirji, trgovci in obrtniki. Tu so tudi gradili šole in univerzo svetovnega slovesa, Sorbonne. Sedem lepih kamnitih mostov je povezovalo obe obrežji. Toda tak Pariz se ni mogel širiti, dokler ni v XIX. stoletju prešel iz podrtega obzidja in se pričel širiti na blaži vzpetini Montparnassa na levi in Montmartra na desni strani ter na področje dveh gozdov — Bois de Vincennes na vzhodni strani in Bois de Boulogne na zahodni strani. Stavilo prebivalstva se je od l. 1729 do danes večer povečalo. Ako bi iz središča, kjer je Notre Dame, zarisali krogi s premerom 35 km bi dobili prostor, na katerem prebiva od št. milijonov prebivalcev. Tako je za New York, London in Tokio to mesto na svetu.

V Parizu so zastopane vse industrije. Štiri petine delavcev francoske avtomobilske industrije (tovarn Renault in Citroen) se nahaja v njem; prav tako ena tretjina kemične in ena četrtina tekstilne industrije. Pariz je rečno pristanišče s 15 milijoni ton prometa, a na kolodvorih se vrši promet s še 10 milijoni ton. Od teh zavzema pet šestin uvoz in in eno šestino izvoz. Mesto oskrbuje trije vodovodi. Vsa kanalizacija meri 2408 km. Oskrbuje ga sedem central z električno energijo in štiri plinarne skrbe za plinsko napeljavo. Avtobusi in tramvaji prevozi letno do sto petdeset milijonov kilometrov in okoli 1 milijarde potnikov. Podzemeljska železnica Metropolitana ali Métro sega v dolžino 160 km, je zgrajena v nadstropjih in prevozi letno dve milijardi potnikov. Pariz obišče vsako leto dva milijona tujcev, ki pustijo v Franciji do osem milijard frankov.

Pariz prekaša vsa mesta kapitalističnega sveta po svojih revolucionarnih izročilih. Bil je srce in glavna gibalna sila buržoazne (meščanske) revolucije v letih 1789 do 1794. Tu je delavski razred prvič poskušal ustvariti diktaturo (samostojno vlado) proletariata (ljudi, ki žive od svojega dela), znano pod »Pariško komunjo«, leta 1871. V Parizu se je pričela tudi revolucija leta 1848, ki je dala znak celi vrsti revolucionarnih gibanj v Evropi. Ozke ulice pariškega mesta in premetstij so bile pogosto prizorišča barikadnih bojev (bojev z uličnimi zagradami). V revolucionarnih nastopih pariškega delavstva se je učil in si pridobil izkušnje mednarodni proletariati. Tak je torej Pariz.

V mestu smo se nastanili v središču, v eni izmed glavnih prometnih ulic, v ulici Rue de Rivoli, v starejšem hotelu Hôtel de Nice; si ogledali znamenitosti z dnevno in nočno krožno vožnjo ter še v prostem popoldnevu in dopoldnevu 4. septembra. Videli smo: Place de la Bastille s spominskim stebrom (tu je stikališče velikih cest Rue St. Antoine, Faubourg St. Antoine in Velikih boulevardov. Je eden najvažnejših trgov vzhodnega Pariza. Na tem mestu je stala znana, leta 1370 zrajana trdnjava, ki je služila pozneje kot jetnišnica in jo je med revolucijo 14. julija 1789 razjarjeno pariško ljudstvo zavzeo in podrlo. Ta dan še danes slavi vsa Francija kot največji narodni praznik. Sredi trga so v letih 1831 in 1840 postavili 47 m visok steber Colonne de Juillet, Julijski steber. Pod njim pa je grobnica žrtev julijske (1830. leta) in februarске (1848. leta) revolucije. Na vrhu stoji pozlačen kip svobode in do njega vodijo v notranjosti stopnice), Hôtel de Ville, Mestni dom (to je lepa renesančna stavba, stoječa na mestu leta 1871 od komundarov, udeležencev komunne, boževnega prvotnega magistrata. Zgradili so jo v letih 1875 do 1884. V palači je sedež prefektore sejnkega departamanta, urave sejnkega okraja in mestne občine. Tu sprejema Pariz svoje goste. Palača krasi nad 100 kipov slavnih Parižanov in Fran-

cozov. Pred zgradbo se razprostira prostran trg, ki se je do leta 1830 imenoval Place de Grève. Tu so med leti 1310 in 1830 obešali politične in druge obsojence); Tour St. Jacques (Jakobov stolp je ostanek velike gotične cerkve, je visok 52 m in služi danes z meteorološko, vremenslovsko postajo); Palais du Louvre (palača Louvre, ki predstavlja najmočnejšo palačo na svetu, ni slavn samo zaradi svojih neizmernih bogastev v umetniških zbirkah, ampak tudi po sledovih vseh slogov od renesanse, preporoda dalje. Je ena najlepših v mestu. Obe krili jugozahodnega ogla starega Louvra sta s svojo sijajno razčlenjenostjo, lepoto reliefov, izboklih slik, Goujon, in okroglimi odprtini nad vrati, najčistejša primera francoske renesanse. Vzhodna fasada, pročelje, s stebrovjem pomeni najlepše, kar je ustvaril barok, slog iz razkroja renesanse v krčevite in razgibane vnanje oblike v 17. in 18. stoletju. Palačo so gradili od 12. do 19. stoletja. Sestoji se iz starega Louvra okrog štirioglatega dvorišča na vzhodu in novega Louvra, ki ga tvorita dva dolga razčlenjena trakta, dve krili, ob Rue de Rivoli na severu in Seini na jugu. Najstarejši del je zgradil kralj Filip Avgust med leti 1180 in 1223 kot trdnjavo in jčo. Ta del predstavlja jugozahodno četrtino starega Louvra in je na dvorišču označen z belimi kamni. Pod kraljem Francem in Henrikom II., to je med 1515. in 1559. letom je veliki renesančni stavbenik Pierre Lescot dogotovil vogalni del današnjega južnega in zahodnega krila starega Louvra. Renesansa je bila namreč preporod klasične, grško-rimske umetnosti v 14. in 16. stoletju. Kraljica Katarina Medici, Italijanka, je dala zgraditi srednji del južnega krila novega Louvra, zato kaže voliv italijanske renesanse. Henrik IV. ga je med leti 1589 in 1610 povišal za eno nadstropje in ga podaljšal do Pavillona de Flore, kjer je konec južnega krila. Pod Ludvikom XIII. med leti 1610 in 1643 je zgradil Lemerrier Pavillon de l'Horloge in severozahodni vogal starega Louvra. Ludvik XIV. je med leti 1643 in 1715 dokončal gradnjo starega Louvra, ki tvori zaključen četrkot. Napoleon I. je med leti 1804 in 1814 izpeljal načrt zveze Louvra s Tuileriesjami in zgradil severni trakt do Pavillona de Marsan, ki ga je skupno z južnim traktom dokončal šele Napoleon III. Louvre z dvoriščem zavzema skoraj 200 000 m², dolg je 670 m. Francoski kralji niso radi bivali v palači. Prva je v njej stanovala Katarina Medici. Leta 1572 se je vršil tu velik turnir, veliko tekmovanje, na čast voroke Henrika IV. in ob tej priložnosti je bil pod vplivi Katarine izdan ukaz o znanem pokolu protestantov, ki je v zgodovini znan kot »šentjernejska noč«. Ludvik XIII. je med bivanjem v Parizu vedno stanoval tu. Ludvik XIV. se je rajši umaknil v grad Versailles pri Parizu. Narodni konvent, ljudska skupščina, je med revolucijo dal Louvre preurediti v muzej Musée Na-

tional du Louvre. Ta muzej predstavlja enega največjih muzejev na svetu. V njem so zastopani vsi odenki človeške kulture od Kaldcejev, Asircev in Egipčanov do danes. Velike zbirke plastike, kiparstva, slikarstva in umetne obrti zavzemajo skoraj celotno poslopje. Zbirke predstavljajo neprecenljivo vrednost. Največja svetovna znana dela so: mlška Venera, »Mona Lisa« — La Gioconda Leonarda da Vinci, Michelangelovi »Sužnjik«, Rembrandtov »Usmiljeni Samaritanec itd.); Arc de Triomphe du Carrousel (slavolok ob vhodu v Tuileries je postavil po zgledu rimskih cesarjev Napoleon I. kot spomin na svoje zmage); Palais Royal (kraljeva palača, ki jo loči od Louvra cesta Rue de Rivoli, stoji ob istoimenskem trgu in njen pomen sega v spomin na nekdanji sijaj. Palačo je dal zgraditi kardinal Richelieu v letih 1642 in 1645. V njej so prebivali razni kraljevski principi. Filip Egalité je leta 1781 dal na obeh straneh palače zgraditi Théâtre-Français. Théâtre du Palais-Royal in velike Galerije. Tu je bil sedež nezadovoljnih, ki so vzpodbujali k revoluciji. Po revoluciji je nastalo tu shajališče svetovljanske, mondene družbe, zato so palačo leta 1871 komundari zažgali. Po obnovi starega reda, restavraciji, v letih 1872 in 1876 je postala palača sedež državnega sveta in uprave lepих umetnosti. V njenem parku, Jardin de Palais-Royal je Rodinov spomenik književnika Victorja Hugoja); pozlačeni kip device Ivane Orleanske, Jeanne d'Arc, na konju v viteški bojni opremi z zastavo Francije blizu prej omenjene palače (Ivana je rešila in prebudila Francijo v 15. stoletju, ko je bila ta pod dolgoletno angleško nadvlado); Jardin de Tuileries (to je park, ki se vleče od Louvra do trga Place de la Concorde. Je delo slavnega arhitekta Lenötrea v službi Ludvika XIV. Nasadi so velikomestni in reprezentativni, predstavljajoči in ustvarjeni za zabavo kraljem in dvoru. Vzporedno z Rue de Rivoli poteka terasa, zvišen prostor, Terrasse des Feuillants, ki je dobila ime po republikanskem klubu Feuillantov, ki so se tod sestajali. Na koncu terase stoji Musée du Jeu de Paume, muzej moderne zamejske umetnosti. Tu je stala v času revolucije stara kraljevska Manège, jahalnica, v kateri sta zborovala konstituenta in konvent, ustavodajna in ljudska skupščina, v francoski revoluciji 1792. Vzporedno z Seino poteka terasa Terrasse du Bord de l'Eau ali Orangérie. Dohod na trg Place de la Concorde pa krasita dva krilata konja. Od stare kraljevske palače Palais des Tuileries, ki jo je zgradila Katarina Medici leta 1546, sta po požaru leta 1871 ostali le dve zvezni krili — današnji muzej dekorativne, okrasne, umetnosti Pavillon de Marsan in del Louvra Pavillon de Flore); operno gledališče (to je ogromna zgradba in najprostonnejše gledališče na svetu. Veliko stopnišče je arhitektonsko nekaj svojevrstnega. Zgrajeno je iz belega marmorja, rosso antico, in oniksa, rdečkastega in poldragega kama s črnimi in belimi progami. Opéra ali Académie Nationale de Musique et de Danse je bila zrajena po načrtih Garniera med leti 1861 in 1874, odprta pa 1875. Graditelju so postavili

spomenik pred zahodnim pročeljem zgradbe. V vestibul, vhod, v pritličju vodi 7 lokov s sohami in skupinami, ki predstavljajo vse vrste gledališke umetnosti. — Nad kipi so slike skladateljev: Cimarose, Haydna, Pergolese in Bacha. V I. nadstr. je loggia, veža, s 30 korintskimi stebri, vmes so doprsni kipi skladateljev: Mozarta, Beethovna, Spontinija, Aubera, Rossinija, Mayerbeera in Halévyja. Dalje navzgor so starinski okraski. Notranjščina je nad vse sijajna. Na stopnišču stoji 30 marmornatih kipov. Pred foyerom, veliko vežo za sprehanje v odmorih, ki je 54 m dolg, so mozaiki, slike sestavljene iz barvstih kamenčkov, krasna ogledala in kamini, odprta ognjišča. Veža se končuje s saloni. Gledališka dvorana je vsa v karminu in zlatu, ima 5 nadstropij in 2156 sedežev. V I. nadstropju je še majhen muzej Musée de l'Opéra z zbirkami oblek, slik, kipov, pisanih, gledališkimi listi itd.); Place Vendôme (trg Vendôme je najčistejši primer francoske gradbene umetnosti iz dobe Ludvika XIV. Je simetrično oblikovan z enakimi hišnimi pročelji. Zgrajen je med leti 1685 in 1720. Sredi trga stoji Colonne Vendôme, steber, postavljen l. 1310. Ulit je iz 1200 v vojnah zajetih topov po zgledu Trajanovega stebra v Rimu. Je 44 metrov visok. Na podstavku je basrelief, ploskorisba, ki povezuje vojni pohod Napoleona leta 1805. Na vrhu je Napoleon v rimski cesarski obleki. Tako se je Napoleon proslavil); Eglise de la Madeleine (cerkev la Madeleine zaključuje arhitektonsko v ozadju Place de la Concorde na severu. Dela so začeli leta 1763 pod Ludvikom XV. Napoleon je to delo nadaljeval po zgledu grškega templja Pantheon na Akropoli v Atenah. To naj bi bil »tempelj slave« za vojake velike armade »Grande Armée«. Leta 1842 je bila predana svojemu namenu. Še danes je to, v smislu Napoleonovega namena, cerkev visokega vojaštva. Cerkev stoji sredi velikega vrveža. V nočnih urah je znana njena okolica po lahkoživkah); Place de la Concorde (trg sloge predstavlja največja in najprej omenjena cerkev in v ozadju prej omenjena cerkev. Na jugu stoji čez Seino poslanska zbornica Burbonska palača, Palais Bourbon, imenovana Chambre des Députés. Na vzhodu preide trg v Jardin des Tuilleries, na zahodu v Champs-Élysées. Trg je središče vsega zahodnega dela mesta. Uredil ga je leta 1763 Ludvik XV. Med revolucijo je stala tu giljotina, ki je tudi usmrtila kralja Ludvika XVI., njegovo ženo kraljico Marijo Antoinetto, Dantona, Robespiera in več kot 3000 drugih obsojencev. Sredi trga stoji 23 m visok luksorski obelisk, darilo egiptovskega podkralja Ludviku Filipu. Postavljen je bil leta 1836. Popisan je s hieroglifi, podobopisom starih Egiptčanov, ki povezuje dela faraona, egiptanskega kralja, Ramsesa II. Podstavek pa prikazuje postavitev in transport obeliska. Okoli obeliska stojijo spomeniki, ki predstavljajo najpomembnejša francoska mesta); Place de l'Etoile in Arc de Triomphe de l'Etoile (trg l'Etoile in slavolok Arc de Triomphe zaključujeta Champs-Élysées, Elizetijske poljane. Na trgu se steka 12 cest v obliki zvezde. Napoleon je hotel napra-

viti ta trg za središče cesarskega Pariza. Tudi slavolok je dal postaviti Napoleon kot spomin na zmagovalni pohod v letih 1805 in 1806, ker mu ni zadoščal že prej postavljeni in omenjeni slavolok Arc de Triomphe du Carrousel. Pod slavolokom je bronasta okrogla plošča, posvečena »neznanemu vojaku«, v njeni sredini pa plamti večni ogenj »flame du souvenir« v spomin v vojni padlim francoskim vojakom. Na obeh straneh slavoloka so reliefi, izbokle slike, in figure); na vzhodu »La Marsaillaise«, revolucionarni pohod leta 1792, od Rudea; smrt generala Marceaua od Lemairea; triumf, zmagoslavje, 1910 od Cortota; bitka Abukir od Seurrea; upor Francozov 1814 od Etexa; prehod čez most Arcole od Feuchèresa. Na zahodni strani so Mir 1815 od Etexa; zavzetje Aleksandrije od Champonniéra; štiri boginje zmage nad lokom so od Pradiera. Na severni strani je bitka pri Austerlitzu od Gchtera. Na južni strani je bitka pri Jemappesu 1792 od Marchettia. Reliefi na frisu, vencu, predstavljajo na eni strani odhod francoske armade, na drugi strani pa povratek. Na lokih in stenah so imena bitk in generalov. Po prvi svetovni vojni sta bili postavljeni dve spominski plošči, ena v spomin na ustanovitev tretje republike, druga pa v spomin na povrnitev Alzacije-Lotaringije. Vsakemu Francozu pomeni ta kraj mesto slave. Tu se vrše vse velike parade, narodne manifestacije. Pod slavolokom vodijo pogrebe vseh velikih mož Francije); dolgi aveniji, dolgi široki ulici, Avenue des Champs Élysées in Champs Élysées, med njima je trg Rond Point des Champs Élysées (obe aveniji se vlečeta od Place de la Concorde do Place de l'Etoile. Na obeh straneh se razprostira park, ki se razlikuje od tistega, ki smo ga imenovali Jardin des Tuilleries, v tem, da nima tiste reprezentativne, predstavljajoče urejenosti, ampak je veliko bolj narazkropljena razna poslopja. Med raven. Med drevjem in vrtovi so temi je treba omeniti palačo Palais de l'Élysées, rezidenco, sedež predsednika francoske republike, zgrajeno leta 1718. V tej so stanovali Ludvik XV., madame, gospa de Pompadour, vojvodinja Bourbonska, Karolina Murat, Napoleon, car Aleksander I., Wellington in drugi. Park je začel urejevati Ludvik XIV. med leti 1643 in 1715, nadaljeval pa je delo Ludvik XV. Pri vходу ob Place de la Concorde sta postavljeni dve marmorni skupini od Coustona. Ta del Pariza ostaja vedno bolj luksuzni, razkošni center, središče Pariza. Tu se nahaja tudi znano razkošno zabavišče »Lido«. Naj omenim, da je od Louvra do Place de l'Etoile ena sama arhitektonska podolžna celota in da se nahajajo med Arcom du Carrousel in Louvrom še spomeniki: Pariz 1914—1918; spomenik Gambetti, vodji narodne obrambe v letih 1870—1871; in Lafayettu, udeležencu ameriške osvobodilne vojne; Tour Eiffel (Eifflov stolp, ki ga je zgradil Gustav Eiffel leta 1889 za takratno svetovno razstavo. Železni stolp je visok 300 m in je najznačilnejši znak mesta. Stolp ima 3 nadstropja, prvo 58 m, drugo 116 m in tretje 276 m visoko, ki ima še 24 m visok podaljšek. V I. nadstropju je restavracija in majhno gleda-

lišče, v vseh nadstropjih pa so trgovnice in okrepčevalnice. Najlepši je razgled s 3. nadstropja. Na vrh stolpa vodijo polzaste stopnice in dvigala. Vsa železna konstrukcija je težka okoli 10.000 ton. Na najvišji točki je meteorološka, vremenslovska opazovalnica in radiotelevizijska antena. Omenjeno leto 1889 je bilo posvečeno stoletnici francoske revolucije.); Palais de Chaillot (Palačo Chaillot smo lepo videli izpod stolpa in z vrha stolpa onstran reke Seine. Imenujejo jo tudi Palais du Trocadéro po istoimenskem trgu. K njej vodi čez Seino most Pont d'Iéna. Palača je bila zgrajena za svetovno razstavo 1889. Leta po načrtih Daviouda in Bourdaisa popolnoma v orientalskem, vzhodnjaškem slogu. Stoji na vzpetini Colline de Chaillot. Obdajajo jo parki in se sestoji iz osrednjega dela in dveh proti Seini zaokroženih kril, ki oklepata zgornji del parkov. Danes je vsa predelana in preurejena, saj je služila kot središče svetovne razstave leta 1937, zadnje pred letošnjo, ki so jo priredili v Bruslju. V tej palači je tudi naša država leta 1950 razstavljala srednjeveško umetnost naših narodov, ki je bila potem razstavljena leta 1951 v Umetniškem paviljonu v Zagrebu. Razstava je vzbujala veliko pozornost svetovne javnosti.); Parc du Camp du Mars (Marsove poljane segajo do Eifflovega stolpa do vojaške šole Ecole Militaire. Prvotno je bilo tu vojaško vežbališče, med revolucijo pa je postal prostor za slavnosti. Tu so bile vse velike razstave 19. stoletja. Park je nastal leta 1900.); Ecole Militaire (Vojaška šola je bila zgrajena v času Ludvika XV. med leti 1752 in 1769 za 500 manj premožnih plemičev, med katerimi je bil tudi mladi Napoleon, ki so mu že takrat prerokovali velike uspehe. Danes je šola generalštabnih oficirjev.); Hôtel des Invalides (Hotel invalidov je najrazvitejša gradbeno delo Ludvika XIV. Zgradil ga je po načrtih Bruanta med leti 1671 in 1676 kot bivališče 5000 invalidom in kot počastitev armadi, ki je s svojimi zmagami povečala kraljevo moč. Vsa celota obstoji iz Hôtela des Invalides in cerkve St. Louis des Invalides in kupolaste zgradbe Dôme des Invalides. Na severni strani je postavljena »Batterie Triomphale«, to je 38 topov, odvzetih najrazličnejšim državam. Vsa celota tvori lepo klasično vrednoto, ki je arhitektonsko urejena. Cerkev St. Louis des Invalides so začeli zidati leta 1670. V srednji ladji so izobešene v borbah odvzete zastave. 1500 zastav, pri dobljenih zmagah v zmagovitih vojnah Napoleona, so leta 1814 zažgali, da ne bi padle v roke zaveznikom, ko so vkorakali v Pariz, druge so postale pozneje plen požara. V kapeli Chapelle Napoléon so spominski predmeti smrti cesarja Napoleona in njegovega prevoza z otoka Sv. Helene. Dôme des Invalides je zgrajen med leti 1679 in 1706. Zgradil ga je arhitekt J. Hardouin-Mansart, ki je imel v načrtu načrt podoben urejenosti cerkve sv. Petra v Rimu. Zgradba je poleg Louvra najčistejši primer francoskega baroka. Pod kupolo je v odprti grobnici grob Napoleona. Krasen sarkofag, kamnita rakev, in skladnost tihe notranjščine dajeta temu prostoru, kjer počiva Napoleon, svečan izraz.

Grobnica je bila zgrajena po načrtih Viscontija med leti 1843 in 1861. Sarkofag, v katerem počivajo ostanki Napoleona, ki so jih prepeljali leta 1860 s Sv. Helene v Atlantskem oceanu, kamor so zavezniki Napoleona pregnali, in položili sem l. 1861, je iz finskega rdečega porfirja. Na granitnih stenah grobnice, kripte, stoji 12 belih marmornih reliefov boginj zmage. Na tleh so v mozaiku imena velikih Napoleonovih zmag, 54 sovražnikov odvezitih zastav je razdeljeno v 6 skupin. Za oltarjem vodijo stopnice h kripti z nagrobniki cesarjevih prijateljev: maršala Duroc in Bertrand. Bronasta vrata nosijo napis: »Želim, da počivajo moje kosti na bregovih Seine, sredi francoskega ljudstva, katerega sem tako zelo ljubil«. V kapeli, levo od vhoda je nagrobnik in sarkofag kralja Westfalske, Jérôma Bonaparte, brata Napoleona. V grobnici počivajo tudi ostanki Napoleonovega sina vojvode Reichstadtskega, poznanega pod imenom »Orlič«; Panthéon in Sorbonne (Panthéon je bil zgrajen med leti 1764 in 1790 na vzpetini St. Geneviève. Sezidati ga je dal Ludvik XV. na čast zaščitnice Pariza, sv. Genovefe. Leta 1791 je postala zgradba narodni tempelj slave z napisom »Aux grands hommes la Patrie reconnaissante« — »Svojim velikim možem hvaležna domovina«. Kupolasta zgradba sega v višino 117 m. Na pročelju je simboličen relief: Francija deli svojim zaslužnim možem palme in vence. Številni primeri likovne umetnosti krase notranjost. V grobnici so pokopani mnogi slavni možje, med njimi J. J. Rousseau, Voltaire, Victor Hugo, Emile Zola in drugi. Sorbonne pa je slavna univerza, katere začetki segajo v leto 1253. Ustanovil jo je Robert de Sorbon kot prvo v Evropi. Obe zgradbi sta v mestni četrti Quartier Latin, to je znani študentski mestni četrti, kjer so se ustanovljale znane šole.); Jardin du Luxembourg s Palais du Luxembourg (Park in palača Luxembourg je uredila Marija Medici in predstavlja to, kar je na desnem bregu Seine Jardin des Tuilleries. Tu so ogromni nasadi in veliki bazeni. Kraj je priljubljeno shajališče vsega levega brega Seine. Tu je tudi znan muzej sodobnega slikarstva in kiparstva.); Notre Dame de Paris na trgu Place de Parvis Notre Dame (Katedrala, stolnica, je poleg katedral v Reimsu, Chartresu, Amiensu in Bourgesu najlepši spomenik gotске umetnosti v Franciji. Graditi so jo pričeli leta 1163, dokončali pa v začetku 14. stoletja. V poznejših stoletjih so jo neprestano olupševali. Med revolucijo so jo spremenili sprva v hram boginje razuma, pozneje pa v skledišče za življenjske potrebščine. Leta 1802 so jo zopet vrnili svojemu namenu. Preurejevanje je trajalo do leta 1864. Posebno lepo je pročelje z vhomom. Silno lepa je rozeta, okroglo gotško okno nad vhomom. Čudoviti so loki ob straneh in zadaj in krasna so okna z barvnimi in likovnimi sestavki. Stolpi kažejo kot pri drugih mnogih takih gotških cerkvah nedograjeno, so pa kljub temu lepi in segajo v višino 69 m. Zgradba se nahaja na otoku reke Seine Ile de la Cité ali La Cité, ki je povezan z mostovi z obema bregovoma Seine.; Palais de Justice (Justično

palaco, ki stoji na mestu starega kraljevskega gradu na prej omenjenem otoku. Od stare palače, ki je bila do Henrika IV. sedež kraljev, je ostalo le nekaj delov. Med temi je najznamenitejša kapela Saint Chapelle, ki jo je kot dvorno kapelo dal zgraditi kralj Ludvik IX. Sveti. Dograjena je bila leta 1248 in je zelo dragocen stavbni primer najstarejše gotike. Na tem področju je še znana Conciergerie, ječa, iz katere so vodili obsojence, tiste, ki so se v času revolucije pregrešili proti revoluciji, na Place de la Concorde pod giljotino. Bilo je skoraj 3000 takih ljudi. Videli smo tudi velike blagovnice, ki imajo kakor pri nas na jugu, spredaj bazarje, tržišča — in velemesto v nočnih urah, ko se vse koplje v neštetih lučih. Da, ponoči bi se pa res lahko človek tu izgubil in ni čudno, da slove nekatere ulice po ugrabitvah »belega blaga«. Videli smo zabavišča na Montmartru z znanim elegantnim, razkošnim in dragim Moulinom Rougem, kjer smo se pri cenah

kar obrnili, in za današnjo civilizacijo, omiko, kaj žalostne prizore, ko se na uličnih vogalih prodajajo mlada dekleta in tudi starejše žene moškim brez vsakega ponosa. Tako ta žalostna bitja padajo iz dneva v dan in propadajo in nihče se jih ne bo potem usmilil. Kje je človečanski ponos, kje je skrb za bedne ljudi?

Pariz smo zapustili opoldne dne 4. septembra in se mimo Severnega (Gare de Nord) in Vzhodnega kolodvora (Gare de l'est) ter drugega velikega pariškega letališča Le Bourget (Aéroport du Bourget), 7 km od mesta, odpeljali proti Belgiji in Bruslju. Vozili smo se skozi St. Quentin proti Valenciennesu, skozi francosko-belgijsko premešano področje okoli Lillea. Med potjo smo videli značilno črno-belo lisasto govedo, pašnike, obdane z električno žico, in kako prihajajo kmetje obdelovat polja kar z majhnimi osebnimi avtomobili.

(Nadaljevanje)

POSKRIBIMO ZA ČIMBOLJŠI FILMSKI SPOREDI!

Medtem ko večina podjetij za odkup inozemskih filmov posveča že dalj časa veliko skrb dobremu izboru odkupljenih filmov, pa gledamo žal pri nas še vedno pretežno slabe filme. Še vedno vrtijo pri nas western za westernom in kvarijo obiskovalcem kina okus, kolikor le-ta še ni docela pokvarjen. (Ali pa morda okus gledalcev le ni tako slab in gledajo le-ti te filme pač zato, ker nimajo priložnosti videti česa boljšega.)

V eni zadnjih številčk »Tedske tribune« beremo naslednjo ugotovitev: Medtem ko je v zadnjih letih imelo nesporno najbolj kvaliteten program ljubljansko distribucijsko podjetje Vesna, sta jo letos ujeli še Makedonija iz Skoplja in Croatia iz Zagreba. Morava iz Beograda in Zeta iz Budve za njimi precej zaostajata. Kinema iz Sarajeva je močno popustila in ima zdaj tudi zelo povprečen izbor.

Gotovo ne smemo iz tega sklepati, da je vse slabo, kar nudijo Morava, Zeta in Kinema, pa tudi ne, da je vse dobro, kar nam pošljejo Vesna, Makedonija in Croatia. Vendar se nam zdi, da imamo pri nas zato tako slab filmski spored, ker si naš kino izposoja filme pretežno pri podjetjih Morava in Kinema. Tako je naročil za prvo četrtletje letošnjega leta pri teh dveh podjetjih kar 25 filmov od 36!

Ali ga vodijo pri tem trgovski razlogi? Odloča pri izposojanju filmov vprašanje, katero podjetje nudi filme po najnižjih cenah? Tako vodilo bi seveda bilo docela zgrešeno.

Vendar upamo, da bomo letos vendarle imeli priložnost videti tudi kak dober film. Predvsem pa želimo, da bi se v bodoče uprava kina in filmski svet, ki je bil v zadnjem času v ta namen imenovan, kar najbolj potrudila in skrbno zasledovala filmsko kritiko, preden se odločita za sklenitev te ali one pogodbe z distribucijskimi podjetji.

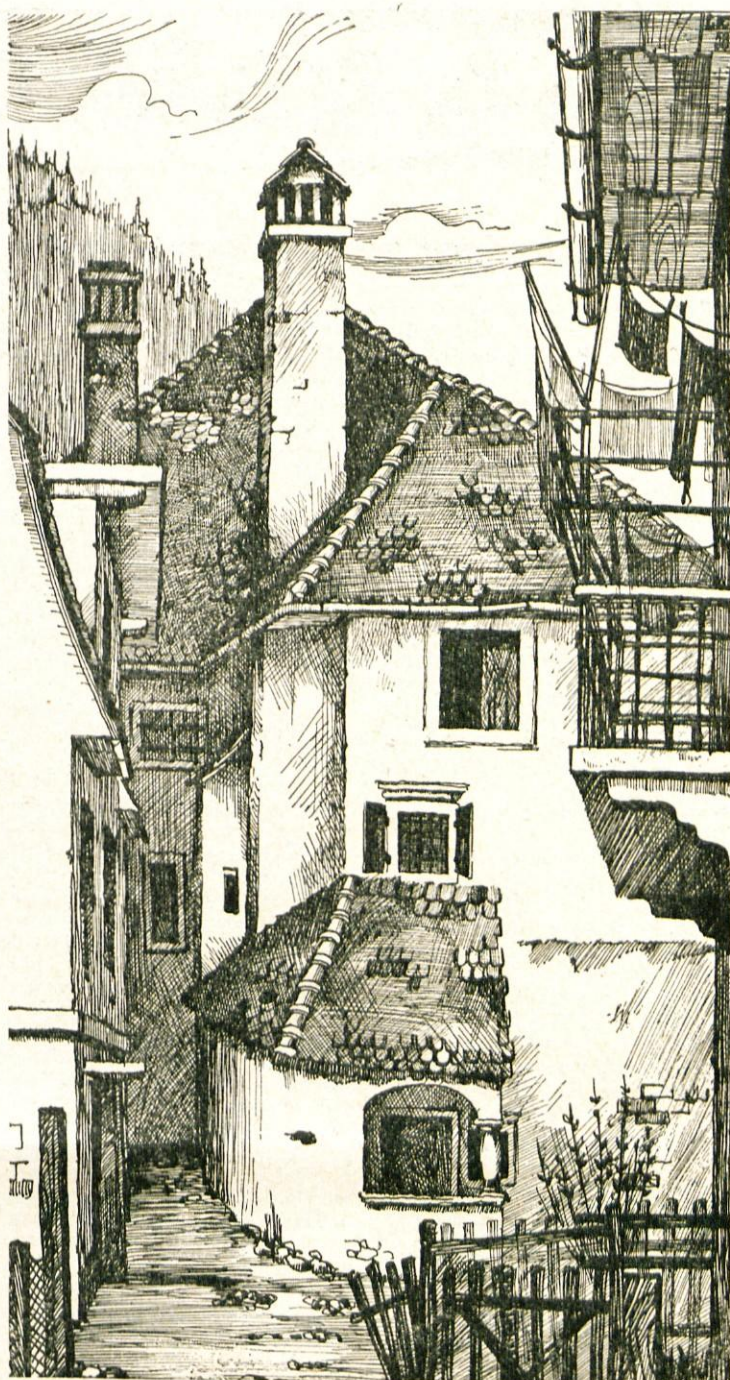
ODGOVOR NA »TRUL, PAGAT... KONTRA!«

Prijetno sem bil presenečen nad kvaliteten napredkom našega časopisa. Razveselil sem se tudi novih rubrik, vendar je v zgodbah iz zastrtih oken pisanje neobjektivno. Vsekakor je prav ter napredno, da tudi naš časopis večkrat pogleda v žalostne strani našega življenja.

Zgodba »Trul, pagat... kontra« je vsekakor življenjsko zelo aktualna. Vendar je vsekakor pretirana ter tudi nestrokovno prikazana. Poleg vsega me čudi, da avtor ne ve, da tarok ni hazardna, temveč družabna igra ter da dva pri tej igri ne moreta igrati proti enemu. Saj bi kaj takšnega lahko tudi vsak začetnik hitro opazil in z lahkoto preprečil. Kolikor bi dva nameravala priti na lahek način do zaslужka in pijače, bi se vsekakor domenili za kakšno hazardno igro, pri kateri so mogoče razne zvijače in goljufije ter igranje dveh proti enemu.

Mišlim, da je prav, da se taka zgodba prikaže v pravi luči. S tem izrekam tudi mnenje mnogih drugih ter dajem pobudo, da take in podobne igre še opišejo, vendar pa naj bodo bolj stvarno prikazane. M. B.

Pripomba uredništva: Zahvaljujem se piscu za poslano pismo. Radi objavljamo mnenja vsakogar, ki opazi kje kaj zgrešenega. Razumljivo pa je, da smo v sestavku morali črtati vse, v čemer je dopisnik prestopil dopustne meje pisanja. Tovariš M. B.! Kako morete trditi, da je pisec zgodb ta in ta? Zgodbe so nepodpisane! Drugič: Kako morete domnevati, da je pisec zgodb mislil pri pisanju prav na te in te ljudi? Zgodbe so napisane tako na splošno, da zadevajo pač vse podobne primere, prav nič pa kakšnega določene primer! Tretjič: Primer, ki ga vi podrobno opisujete, je gotovo obsojano vreden. Ne bi smeli pa imenovati — čeprav samo z navedbo kratic — prizadete osebe, temveč primer lahko opišete samo na splošno. — Dar pisanja imate. Napišite kako zgodbo!

Naša jezikovna šola

«Pometaj najprej pred svojim pragom!» bi nam lahko zabrusil v obraz, kdor je skrbno prebral naše zadnje jezikovne napotke. Tam je v uvodu zapisano, da bomo od časa do časa spregovorili o najpogostejših napakah. Napačno! O najpogostejših napakah bomo govorili. Pogosten »dež, pogostna nesreča, pogostno kršenje predpisov. (Pač pa rečemo: pogosto dežuje, pogosto se kdo ponesreči, pogosto kršimo predpise.) — Vendar moramo povedati, da gornje napake ni napravil pisec sestavka, temveč tiskarski škrt.

Tiskarski škrt se je poigral v istem sestavku tudi, ko je napisal »te-le napake«. Členek »le« pišemo za zaimki brez vezaja: tale, tole, tile, tele. Z vezajem ga pišemo le pred zaimki: le-ta, le-to, le-ti, le-te.

V oči zbode v zadnji številčki »Tržiškega vestnika« tudi naslov na 5. strani: skrb za dvig življenjskega standarda. Pravilno: življenjskega.

Tako smo, kot vidite, vedno pripravljani priznati tudi lastne napake. Vendar moramo potožiti, da se nam kljub skrbnemu reševanju prispevkov le ne posreči vedno, da bi vse besedilo dobobra prečistili. Marsikaj prečiščena pa nam pokvari spet tiskarski škrt.

● Na obnovljenih orientacijskih deskah Planinskega društva bomo: Kriška gora. Gora ima ime po Križah. Toda ko iz imena Križe napravimo pridevnik, dobimo obliko: kriški. Torej: Kriška gora. Podobno še: mož — moški. Pač pa pišemo Joško in ne Joško.

Ko smo že pri imenih, naj opozorimo še na imeni Karel in Marijan. Napačno je, če ju pišemo Karol, Marjan.

● Zelo so se dandanes razpasle sestavljenke. Posebno napačne so tiste, ki so sestavljene iz tuje in domače besede, n. pr. avtocesta, avtopromet, kinodvorana, radiooddaja. Namesto teh uporabljamo naslednje izraze: avtomobilska cesta, avtomobilski promet, dvorana kina, radijska oddaja! Pa tudi namesto fotoaparata recimo raje fotografski aparat, namesto zobozdravnika recimo raje zobni zdravnik itd.

A-tečaj in B-tečaj sta tečaj A in tečaj B, alfa žarki so žarki alfa itd.

● Naši ljudje so se v minuli vojni uprli okupatorju, danes pa ne delajo uporno, kot tolikokrat beremo, temveč vztrajno.

Tudi ni prav širom Slovenije, temveč je prav širom po Sloveniji. Ni prav tekem meseca, prav je v teku meseca. Ni prav začetkom meseca in koncem meseca, temveč je prav v začetku meseca, ob koncu meseca ali koncem meseca.

Pierre Chaine:

Nenavaden primer gospoda Bonnevala

Tega dne gospod Bonneval ni kazal nobenih vznemirljivih bolezenskih znakov, vsaj nič hujših kot prejšnje dni. Zjutraj je vstal zelo dobre volje in v pisarni delal kot po navadi. Ko se je usedel h kosilu, mu je jed kar dobro teknila. Nič ni kazalo na strašno bolezen, ki ga bo zdaj zdaj napadla in katere prvi znaki so se nenadoma pokazali okrog pol ene, sredi kosila, na tak način, kot pride človek h komu na obisk.

Njegov mlajši sin Riri ga je vprašal: »Papa, ali mi še nisi kupil čolnička?« Gospod Bonneval pa je pokazal na krožnik in odgovoril: »Kaj ne vidiš, da to ni potička, ampak jagnjetina v obari?«

Gospa Bonneval je presenečena pogledala moža. Sama je prav dobro razumela Ririjevo prošnjo, saj jo je izrekel povsem razločno in dovolj glasno.

»Najbrž imaš vato v ušesih?« ga je vprašala. Gospod Bonneval si je namreč pozimi včasih natlačil vate v ušesa, da bi se obvaroval prehlada.

Nič odgovora.

Ona ponovi svoje vprašanje. Spet molk.

»Georges, ali ne slišiš?«

»Papa, mama govori s teboj!«

Ogovorjeni je jedel mirno naprej. Nenadoma dvigne glavo in prijazno reče: »No, kaj ste danes vsi onemeli? Nihče nobene ne reče.«

»Moj bog, oglušel je!« je obupano vzkliznila gospa Bonnevalova. »Georges, povej, ali si gluhi?«

»Nekaj neverjetnega je to,« je ugotovil njen mož. »Ogovarjate me, jaz pa nič ne slišim!«

Začeli so na vse načine preizkušati njegov sluh. Tudi Gertrude, ki je pritekla iz kuhinje, je napravila neki poskus. Gospod Bonneval je pristonil dlan na uho, začel stresati uhelj in drezati z mezinco v sluhovod, a vse zaman!

Zena napiše na listič nekaj besed. Nesrečnež si natakne očala na nos in bere: »Moral boš iti k specialistu!«

»Da, takoj jutri pojdem k doktorju Lanoixu,« je izjavil. Na listič pa je spodaj pripisal: »Pomiri se, saj nisem gluhi!«

Medtem ko je bilo v hiši vse vznemirjeno in so nezgodo gospoda Bonnevala obravnavali vse dol do hišnika, se je on zaprl v svojo sobo in mirno razložil svoji ženi

skrite nagibe za svoje nenavadno ravnanje.

»To je najpreprostejši in najudobnejši način, ki si ga lahko izbereš,« je dejal, »da se odkrižaš Ririjevih moledovanj, in lahko mi verjameš, da mi vse to ni kar tako slučajno padlo v glavo, temveč je to le prvi preizkus metode, ki sem jo po dolgem premišljevanju iztuhtal. Kako lahko je vzgajati otroke do drugega leta starosti, se pravi, dotlej, ko jih le negujemo! Vse zlo povzroče besede. Ko se otrok nauči govoriti, postane neznošen: začne ugovarjati, razpravljati, lagati, strahovati...«

»Vsi ne moremo imeti gluhoneh otrok,« je modro pripomnila gospa Bonnevalova.

»To ne, ampak zakaj naj bi imeli otroci v rokah to strašno orožje svobode in upornišтва? Pa se nekateri starši včasih v neučakanosti še pritožujejo, če se njihov otrok dovolj zgodaj ne nauči govoriti, in komaj čakajo, kdaj bo znal razločno povedati, kaj mu ni po volji in česa ne mara! Nekaterim niti ni dovolj, da se uče njihovi malčki le materinega jezika, pa jim pri skrbi še učenje tujih jezikov. Bojijo se, da bi otrokom zmanjkalo besed, s katerimi bi lahko uveljavljali svojo voljo! Mislim, da dobro vzgojen otrok ne sme imeti drugačnih želj, kot jih imajo starši, ki edini lahko razsojajo o tem, kaj potrebuje, in edini lahko odločajo o tem, kako naj se obnaša. Čemu naj bi torej imel otrok še sam možnost, da daje svoje pripombe? Če le-te soglašajo s hotenjem staršev, so nepotrebne, če mu pa nasprotujejo, so celo škodljive. Zmerom mi je žal, da sem Totoju in Ririju najel učitelja francoščine. Posamezne besede so sicer potrebne za sporazumevanje, toda izurnjenost v govorjenju izziva samo prepire. Če bi psi znali govoriti, ne bi bili dolgo naši prijatelji.«

»Kaj naj storimo?« je zavzdihnila gospa Bonnevalova, ki so jo ti novi nazori pretresli. »Stara navada je, da učimo otroke govoriti. No, zoper to bolezen ni zdravila.«

»To je vprašanje. Vedi, da dar govora nima nobenega pomena in haška za človeka, če nima še koga, ki bi z njim govoril. Nihče ne razpravlja s stvarmi o tem in onem, temveč jih le uporablja. Robinzon je na svojem otoku pozabil angleško...«

»Pa menda ne nameravaš odpeljati Totoja in Ririja ter ju izkrcati na kakem osamljenem otoku?«

»Ne, osamimo pa ju lahko na zelo lahek način umetno. Pravkar si videla, da se je Riri uklonil moji gluhosti. Uvidel je, da ne more z glavo skozi zid. Če pa bi mu bil nasprotno s še tako tehtnim utemeljevanjem zavrnil njegovo prošnjo, bi vendar še upal, da me bo le omajal. Recimo, da tudi ti oglušiš in da najamemo za služkinjo kakšno Čehinjo...«

»Torej nameravaš Gertrude odpuščati?«

»Za mesec dni jo pošljemo na dopust. Med tem bomo že kako prestbili s kako postrežnico iz Alzacije. V enem mesecu bo pa led že prebit. Gluhota bo opravila svoje.«

— — —

Če je oče gluhi, imajo otroci mnogo konisti od tega: lahko uprizorijo v stanovanju vojsko, tolčejo po bobnu, streljajo, kriče kot divjaki, ne da bi ga motili v spanju ali pri delu. Če pa povrh tega še mama ne sliši, imajo nebesa. Prav tako se je godilo Bonnevalovima malčkoma, ko ju je oče, potem ko je vstal, opomnil: »Ne ohjemajte me, otroka. To bolezen nalezesh, kot malezesh gripo. Vajina uboga mati je oglušela zaradi okuženja.« V resnici od tega trenutka dalje tudi gospa Bonnevalova ni nič bolje slišala kot kak lonec.

Otroka sta ta dan pri kosilu lahko govorila, kolikor se jima je ljubilo, ne da bi ju kdo prekinil ali ozmerjal. Zdaj so morali starši molčati! Kako kruto se je usoda maščevala nad starši zaradi njihove poprejšnje trde vzgoje! Res so ju še z očmi nadzorovali, toda govorila sta otroka lahko po mili volji. To pa je že pol svobode. To odtehta tisto, za kolikor sta bila prikrajšana, ko nista mogla staršev nadlegovati z večnim moledovanjem.

Vendar sta tudi oglušelima še lahko sporočala svoje želje. Take je Riri pomolil očetu pod nos prošnjo, ki mu jo je bil Toto pomagal napisati in ki se je glašila: »Kdaj mi boš vendar kupil čolniček?«

Na srečo je gospod Bonneval slabo videl. Hlinil je, da ne najde očal, in se je izmotal iz zagate s tem, da ne vidi brati. Ob tej neprijetnosti se je Totoju utrnila krasna misel: »To bi bilo imenitno, če bi imela slepe starše!«

»Da,« je pritrdil Riri, »potem bi jim midva dajala jesti!«

»Midva pa bi si sama postregla.«

»In jaz bi si vzel toliko omake, kolikor bi je hotel!«

Starši so se sprva malo sramovali, da na tak hinavski način prisluškujejo blebetanju svojih otrok. To je bilo podobno, kot je dostojnega človeka sram, če prisluškuje pri vratih. Toda presenetljive izjave otrok so kmalu spremenile njihovo zadrego v osuplost.

V petih minutah so zdaj zvedeli o Totojevih in Ririjevih hudobijah več kot prej v petih letih strogega nadzorstva. Krivca sta se sama izdajala, ker sta mislila, da sta varna.

Izkazalo se je, da sta skrivaj kadila, imela svoje vžigalice, da sta ponoči vstajala in hodila krast v jedilno shrambo in tako dalje. Jasno je postalo zdaj tudi, kdo je povzročil tisti čudni kratek stik, tisto eksplozijo plina in vrsto drugih podobnih zločinov, pri čemer sta bila otroka vse doslej čisto nedolžna.

Gospod Bonneval se je moral spet in spet z vso močjo prisiliti, da je obrzdal svojo jezo, gospa Bonnevalova pa, da je prikrla svojo vznemirjenost. Ona je mrzlično rezala kruh, medtem ko je on zbral vso svojo voljo, da je ostal sklonjen nad zajčjim ragujem in navidez zelo pozorno izbiral koščke.

»Poglej, Riri, papa je spet vzel cel hrbet!«

»Misliš, da nama bo pustil omake?«

»Mama bi mu opravičeno lahko očitala, da misli le nase...«

Klofuta, ki je bila toliko hujša, ker je bila toliko časa zadrževana, je spomnila Totoja, da mora spoštovati starše, in ga hkrati opozorila, da se je očetovo stanje občutno zboljšalo.

»Ti presneti paglaveci! Te bom že naučil zasmehovati svojo mamol!«

Toto ni zajokal, temveč je obsedel z odprtimi usti. Slednjic je izječljal: »Torej... slišiš? Si že ozdravel?«

Gospa Bonnevalova je menila, da je po tej močevi kretnji njun dogovor več ne veže, in je začutila potrebo, da pripomni: »To je učinkovito zdravilo! Tudi meni se že vrača sluh...«

To je bilo popolno priznanje poraza, to je pomenilo konec poizkusa, zrušenje njegovega sistema! Gospod Bonneval je torej odnehal in je rekel, kot da se ni bilo nič zgodilo: »Toto, pojdi k Gertrude in ji reci, naj prinese kavo. Hitro, hitro...«

Toto se ne zgane. Mirno gleda očeta, si drgne uhelj in reče: »Ne vem, kaj mi je. Zdi se mi, da sem čisto gluhi!«

Iz francoščine prev. J. R.

Bombažna predilnica in tkalnica

Tržič

- PREDILNICA
- SUKANČARNA
- TKALNICA
- BELILNICA
- BARVARNA
- APRETURA

PROIZVAJA:

KVALITETNE BOMBAŽNE TKANINE: SUROVE IN BELJENE V ŠIRINI OD 70 DO 200 cm, INDUSTRIJSKO PREJO DO ŠTEVILKE Nm 50, PREJO ZA DOMAČO OBRT IN SICER MULLE, DOUBLE, KNITTING IN HARDWATER.

Š — P — O — R — T

AVTO - MOTO

POSLEDNJI ODMEVI

Avto-moto zveza Slovenije je ob zaključku letošnje bogate sezone pripravila in izdala najvišja priznanja našim najboljšim tekmovalcem, ki so razen na številnih prireditvah mednarodnega in zveznega značaja prisostvovali tudi posameznim dirkam za cestno-hitrostno in ocensko-terensko prvenstvo Slovenije, z željo, da v domačem krogu dokončno razčistijo račune, katerim posameznikom pripadajo blesteči naslovi prvakov.

Člani našega Avto-moto društva so presenetili s svojimi plasmaji, vsaj z ozirom na svoje nastope. V okviru ocensko-terenskih voženj za republiško prvenstvo je v kategoriji motociklov zasedel solidno tretje mesto Hrast, medtem ko je bil Kernik v isti disciplini šele deveti. V kategoriji A motociklov do 50 ccm zavzema Romih 4., do 175 ccm Ležaja 7., Rupal v kategoriji motorjev do 270 ccm 3. in slednjič med prikolicami do 1200 ccm Hrast in Zupan 2. mesto.

Zanimiv je tudi pogled v listo najuspešnejših vozačev z njihovimi doseženimi točkami na posameznih prireditvah:

Terensko-ocensko prvenstvo — motocikli: Hrast — BMW 750 — Kočevje 7, Ljubljana 9, Kernik — DKW 125 — Kočevje 8, Logar — Pretis 175 — Ljubljana 3.

Cestno hitrostno prvenstvo: — 50 ccm: Romih — Trbovlje 6, Bled odstop, Kočevje 3; 125 ccm: Romih — Trbovlje 2; 250 ccm: Rupal — Trbovlje 1, Bled 4, Kočevje — Slovenske Konjice 4, Nova Gorica 6; prikolice: Hrast — Zupan — Trbovlje 6, Bled odstop, Kočevje 8, Slovenske Konjice 6 in Nova Gorica 4.

Tehnični izidi: Cestno hitrostno prvenstvo:

Kategorija A — 50 ccm: Klančič, Nova Gorica, Itom — 25 točk, Bernetič, Sežana, Itom — 19 točk, Plančar, Novo mesto, Moskuito — 16 točk, Romih, Tržič, Tomos — 9 točk, Müller, Radovljica, NSU — 6 (1 dirka).

Kategorija A — 125 ccm: Oblak, Zdravko Vrhunc, Ljubljana, RUMI — 26 točk, Bratina, Nova Gorica, Taurus — 18 točk, Pavlič, TAM, Maribor, Puch — 7 točk.

Kategorija A — 175 ccm: Bivic, Trbovlje, Tomos — 27 točk, Prstec, Ptuj, Puch — 14 točk, Durini, Kočevje, Tomos — 12 točk, Urek, Brežice, Tomos — 9 točk, Marenček, Kočevje, Tomos — 6 (1), Bukovec, Kočevje, Tomos — 3 (1), Ležaja, Tržič, DKW — 2 (1), Dobravec, Slov. Konjice, Tomos — 2 (1).

Kategorija 250 ccm: Pintar, Kranj Tomos — 27 točk, Drogenik, Kočevje, Tomos — 22 točk, Rupal, Tržič, Tomos — 15 točk, Perčič, Kranj, Maico — 3 točke, Breznik, Ljubljana, DKW — 2 točki.

500 ccm: Guček, Hrastnik, DKW — 13 točk, Sterle, Kočevje, BSA — 7 točk.

Kategorija B — prikolice do 1200 ccm: Sterle — Maček, Kočevje, BSA 500 — 21 točk, Hrast — Zupan, Tržič, BMW 750 — 20 točk, Jelenko — Habič, Ljubljana, BMW 600 — 18 točk, Čuden — Čuden, Ljubljana, Taurus — 12 točk.

Ocensko terensko prvenstvo: — Avtomobili 20: ing. Cirman, Ljubljana, Fiat 600 — 29 točk, Skofic, Radovljica, Fiat 600 — 26 točk,

Sterle, Kočevje, Fiat 600 — 25 točk, Košurnik, Celje, Fiat 600 — 16 (2) točk, Podlesnik, Kranj, Fiat 600 — 14 (2) točk, Fliš, Ravne, Opel — 10 (1) točk, Tafar, Kočevje, Fiat Zavista 1400 — 9 (1) točk, Malerič (Edo Klemenčič, Lj.), Mercedes 190 — 9 (1), Štampah, Ravne, Mercedes — 9 (1), Oblak

(Zdravko Vrhunc, Ljubljana), Fiat 600 — 7 (1).

Motocikli: Mlekuš, Radovljica, Rumi 125 — 19 točk, Bešter, Podnart, DKW 175 — 16 točk, Hrast, Tržič, BMW 750 — 10 (1), Klančič, Nova Gorica, Itom 50 — 10 (1), Polak, Radovljica, Jawa 50 — 10 (1), Drogenik, Kočevje, Tomos 250 — 9 (1), Globočnik, Radovljica — 9 (1), Kernik, Tržič, DKW 125 — 8 (1), Ivanuš, Ljubljana, BMW 250 — 8 (1), Remec, Radovljica, 8 (1), Tominec, Velenje, DKW 125 — 8 (1).

Zaključni izpiti pri AMD za šoferje - amaterje

Bil je lep zimski dan. Ko sem hodil po tržiških ulicah in cestah, sem zagledal pred pošto skupino mladih fantov in deklet, ki so stali in se glasno pogovarjali. Približal sem se jim in poslušal, o čem se menijo. Neka tovarišica, ki je bila oblečena v moške hlače in tiščala roke v žepu, je imela glavno besedo: »Veste, tovariši, danes je pa ta izpitna komisija zelo dosledna. Sprašujejo in hočejo vsako stvar do pičice vse vedeti. Ko sem sedla na stol pred izpitno komisijo, sem zagledala pred sabo polno s tušem risanih križišč. Predsednik izpitne komisije za promet tov. Rado Kelih je pokazal s prstom na miniaturna križišča in krepko dejal: »No, tovarišica, pa damo, kar povejte mi iz prve vrste, katera vozila imajo v križiščih prednost!« Z zadovoljstvom sem poslušal govorico. Za kratak hip se je oddahnila in zopet nadaljevala: »Malo sem se spotila, dragi moji, hitro sem s prstom pokazala vozila, ki imajo prednost. Potem mi je dal listke, da sem vlekla vprašanja. Tudi na te sem hitro odgovarjala in končno me je še spraševal znake za nevarnost, za izrecne odredbe in končno svetlobne.« »Hvala lepa« je dejal, ne vem pa, kdaj sem vstala in kako sem se znašla tukaj zunaj, ko vam to pripovedujem«. Zatem se je neki drug tovariš oglašil: »Veste, tovariši, jaz sem pa imel tako tremo, da sem pri tovarišu za strojno tehnologijo ing. Franciju Sili vse drugo pokazal na tablo, kar me je spraševal. Nekam zmešan sem bil in nisem mogel pravilno misliti. Ko je član komisije opazil, da nisem popolnoma pribeben, me je lepo opozoril: »No, dragec moj, kaj pa je s tabo nočoj, saj sva se že nekdaj srečala in si tedaj pokazal, da obvladaš teorijo za ta izpit.« Potem sem se malo naslonil ob mizi, malo pomislil, kakšne kozle sem streljal, tako da je tov. inženir kar glavo v stran držal, in postalo me je tako sram, da sem ga ponovno prosil, naj me še enkrat od začetka vpraša. No, pa me je res vprašal in mi je šlo, tovariši, kot po maslu.« Potem sem še videl tisti osebni avto ZASTAVA 600, ki ga je pred kratkim nabavilo Avto-moto društvo prav nalašč za praktične vožnje. S tem popolnoma novim oseb-

nim vozilom se vadijo in vozijo neizkušeni šoferji-amaterji po naših ozkih in vijugastih cestah. Res velik napredek in lep uspeh tega društva, da koraka vstrec z razvojem napredne tehnike, da vzgaja šoferski kader z novim modrim avtomobilom. Nekdo mi je pokazal s prstom na tovariša Slavka Manfreda, člana izpitne komisije za praktične vožnje, in pripomnil: »Veste, tovariš, ta komisija ima to navado, da moraš najprej dokazati, da sigurno obvladaš volan za avtomobilom in varno voziš po teh prometnih cestah, potem te povabi, da voziš še z motorjem po vseh tržiških ulicah, in če ga varno nazaj pripelješ in se vsepovsod ravnavaš po prometnih predpisih, si, moj dragi tovariš, napravil izpit...« Imel sem še malo prostega časa in šinilo mi je v glavo, da bi poizvedel še nekaj statističnih podatkov o tečajih. Približal sem se tov. ing. Maliju, ki je ravno hotel računati izpitno takso. Ko je vse to delo opravil z zadovoljstvom, je malo nasmehnil in takoj razumel, po kaj sem prišel k njemu. Izvlekel je iz aktovke beležnico, jo odprl, jo predme položil in dejal: »Tovariš, kar številke si prepriši, ker so aktualne«. Res sem jih prepisal z željo, da se širša javnost seznanja z dejavnostjo šolsko-tehnične komisije pri AMD.

Do 30 decembra 1956 je uspešno napravilo izpit 688 šoferjev-amaterjev.

V letu 1957 so bili organizirani trije tečajji, napravilo pa je 157 tečajnikov in tečajnikov izpite.

V letu 1958 so bili tudi trije tečajji (podatki ne zajemajo kovorske sekcije) in je napravilo uspešno izpite 91 tečajnikov in tečajnic. Bilanca z dne 31. decembra 1958 nam pokaže, da je bilo izšolanih vseh članov in članic v AMD skupno 936.

Potem sem se poslovil od tovariša inženirja, se zahvalil za podatke in se napotil proti križišču Ceste JLA in Cankarjeve ceste in v noči opazoval polno lučk, ki so se bližale in oddaljevale mojemu opazovanju. Sklepal sem, da mora biti najmanj 50 osebnih vozil v tržiški občini, motornih koles pa trikrat več. Saj ni čuda, da je toliko motornih vozil, saj je Tržič močno industrijsko mesto. J. Š.

Kakšne dolžnosti ima pionir - prometni miličnik?

Marsikateri pionir bi rad postal prometni miličnik. Toda brez izpita to ne gre. V Tržiču je sedaj 25 pionirjev napravilo izpit za prometne miličnike. Ko naredi izpit, se mora pionir uriti še na križišču. Z začetniki mora biti tudi eden starejših miličnikov pri usmerjanju prometa.

Sedaj že vseh 25 pionirjev obvlada usmerjanje prometa. Veliko

možnost, da smo postali prometni miličniki, nam je dalo Avto-moto društvo. Naš predavatelj je tov. Jaka Šter. Njemu smo zelo hvaležni, da smo se povzeli na tako visoko stopnjo.

Zahvaliti se moramo še Avto-moto društvu in zvezi.

Pionir-prometni miličnik
Slavko Šter

STRELSTVO

Počastitev spomina Franja Pera

Pokojni Franjo Per, odličen strellec, svetovni prvak v streljanju z olimpijsko pištolo iz leta 1929, večkratni državni rekorder in stalni član državne reprezentance, sodi nedvomno med markantne osebnosti našega strelstva, njegove iniciatorje in vodje mladih moči. Franjo Per je bil v pravem pomenu besede odličen športnik in idealen človek. Dvoje pomembnih človekovih lastnosti, združenih v eni osebi. Njegova življenjska pot ni bila lahka in brezskrbna. Že kot mladenič je občutil tedanje gorje, preganjanje, prezir in sovraštvo obstoječega družbenega reda, ki je v nasprotju z željami in zahtevami naprednih delavskih množic poskušal utrditi svoj položaj. Njihova pot ni vodila k uspehu, temveč k pogubi. Tako je Franjo Per sprva kot mesar, kasneje kot absolvent podoficerske šole v Celovcu, kot kapetan in za zaključek kot aktivist OF ter namestnik komandanta vojnega področja za Dolenjsko posvetil vse svoje življenjske sile uresničevanju želja v hrepenenju po nacionalni svobodi in uživanju vsega tistega, kar nam nuditi človek in priroda.

22. januarja 1945 je junaško padel v vasi Podhosta ob sovražnem napadu. Lik Franja Pera kot človeka in športnika še danes živo spominja mlajši rod na to, da je vsaka človekova želja izpolnjena le tedaj, če vloži vanj maksimum svojega napora. Tedaj bo lahko šele spoznal, kaj pomenita v pravem pomenu besede človek in športnik.

Tradicionalnega in spominskega tekmovanja za Perov pokal se je udeležilo v minulem letu 47 članskih in le 3 ženske ekipe, kar predstavlja z ozirom na prireditve preteklih let znaten padec. Prireditelj teka, občinski strelski odbor Ljubljana - Šiška je povabil k sodelovanju sicer priznana in renomirana zastopstva najboljših slovenskih družin, vendar je ugotovitev glede na slabo udeležbo po mnenju zastopnikov domačega tiska, radia in televizije povsem pravilna. Organizacija prireditve je bila na izredni ravni, vreme je bilo letos za spremembo nastopajočim vsaj delno naklonjeno, negativna stran je slednjič vidna le v slabi udeležbi. Ekipe strelcev iz Tržiča je po mnenju številnih strokovnjakov razočarala, saj so mnogi pričakovali njihovo mesto na vrhu. Tudi Jeseničani so kot favoriti poskrbeli za neprijetno osvežitve, medtem ko predstavlja zmaga in osvojitve najvišjega priznanja za pripadnike JLA — Protia avionac odlični in pomemben uspeh. V konkurenci članic je ekipa Usnarja osvojila že drugič prehodni memorial.

Tehnični izidi:

Člani (1400 m): Protia avionac II, Ljubljana, 44 krogov — 2:49; aktiv LMS, Beričevo (40 — 2:51); Rajko Skapin II, Ljubljana (38 — 3:38); Matija Verdnik, Jesenje (41 — 3:41); Anton Štefe - Kostja, Tržič (37 — 3:43). Sledijo: Rajko Skapin I, Protia avionac I - Olimpya, Vrhnika in Kmetič Valentin.

Članice (800 m): Usnar I (Kamnik), Usnar II in dr. Lunaček, Ljubljana.

Dopisujte v
Tržiški vestnik

LORGER — SPORTNIK LETA

V številnih anketah, ki so postale že tradicionalna, so naše športno občinstvo, ljubitelji in simpatizerji kraljice športov izrekli stalnemu članu državne reprezentance Stanku Lorgerju ob pomembnem priznanju naslova športnika leta v naši državi, še posebno pohvalo in čast. Pri šahistih je z veliko premočjo zmagal kandidat za naslov svetovnega prvaka Svetozar Gligorič. Razen v anketi »Glasu Gorenjske«, v kateri sta znani razvrstitvi članov SK Ljubelj Janka Štefeta in Ludvika Dornika, niso v nobeni anketi ostalih jugoslovanskih časnikov vidna imena odličnih smučarjev, reprezentantov Jugoslavije na svetovnem prvenstvu v Bad Gasteinu. Mogoče so nanju anketiranci popolnoma pozabili!

SMUČANJE

PRIPRAVE SKAKALCEV IN TEKAČEV NA POKLJUKI

Nedavno so se na terenih Pokljuke zbrali naši najboljši skakalci in tekači na večdnevni pripravah za bližnjo sezono, ki je pred nami. Žal sedanje snežne razmere ne ustrezajo za nemoten trening. Po prvih poskusnih skokih v Planici so se skakalci preselili na Pokljuko, kjer so trenirali na 45-metrski skakalnici. Zaradi pomanjkanja snega so bili primorani, da za nekaj časa prenehajo s pripravami, nadaljevanje pa je v načrtu v začetku januarja. Tekalci so izvedli prvo tekmovanje že po drugem treningu na Pokljuki. Zvezni kapetan Gregor Klančnik je bil s formo posameznikov in tudi s celoto zadovoljen, saj pomeni prvi tek v konkurenci najboljših Jugoslovanov začetek letošnje sezone. — Mednarodno tekmovanje, ki je bilo napovedano za 4. januar na Bledu, je bilo preloženo na kasnejši termin. Vzrok — neugodne snežne razmere.

Na pripravah so sodelovali tudi nekateri naši vidni smučarji: med tekači Janez in Cveto Pavčič, Robač, Ovsenjak, Kordež, Hlebania, Juhart in Rekarjeva ter med skakalci Zidar, Langus, Rogelj, Jemc, Gorjanc, Krznarič, Korenčan, Vidović, Slibar, Eržen, Pečar, Toporiš, Skriba itd.

Šah

TURNIR KANDIDATOV NA GORENJSKEM

Mednarodna šahovska organizacija FIDE je poverila organizacijo turnirja kandidatov za naslov svetovnega prvaka SZJ, ki jo je tudi načelno sprejela. Zelja pošameznih igralcev, da bi se turnir odigral v Jugoslaviji, je ponovno priznanje naši šahovski zvezi, ki je z odlično izvedbo mednarodnega turnirja v Portorožu dokazala, da lahko prenese na svojih ramenih še večja bremena, vsaj v pogledu organizacije kvalitetnih prireditev.

Iz dobro poučenih virov povzemamo, da bo svečana otvoritev brčkone 6. septembra na Bledu, kjer naj bi odigrali prvi del turnirja, zaključni del pa naj bi šahisti preživeli v Zagrebu ali Beogradu. Na turnirju kandidatov za naslov najvišjega in najmočnejšega šahista zemeljske oble, ki bo ob zaključku imel priložnost, da se sestane v dvoboju za svetovno prvenstvo z dosedanjim prvacom dr. ing. Mihailom Botvnikom, se bodo predstavili našemu športnemu občinstvu: sovjetska velemojstra Vasilij Smislov in Paul Keres, dvakratni šampion SZ velemojster Mihail Talj, naš državni prvak velemojster Svetozar Gligorič, madžarski emigrant velemojster Paul Benkő, Friderik Olafson (Island), Tigran Petrosjan (SZ) in prvak ZDA 15-letni Robert Fisher. Kateri izmed omenjenih bo stopil na najvišje mesto na častni tribuni, je trenutno še težko ugotoviti. Vsi, razen mladega ameriškega velemojstra, ki po mnenju strokovnjakov še ni dorasel za tako močno konkurenco v zlic svoji izredni nadarjenosti. Sicer pa tudi kako presenečenje, ki bi ga pripravil Bobby, ni izjema. Forma posameznih igralcev je odlična, zlasti velja to za našega velemojstra Gligoriča.

Ljubitelji šahovske igre v Trzinu vsekakor ne bodo zamudili idealne priložnosti za obisk dogodka št. 1 v letu 1959. Že sedaj opozarjamo na kvalitetno prireditev, ker vlada zanjo že zdaj izredno zanimanje, saj bomo na njej lahko občudovali osem odličnih šahovskih igralcev ob izredno razburljivem in zanimivem boju za naslov, ki je vreden vse časti in priznanja, za naslov drugega mušketirja 64 črno-belih polj na svetu.

OBJAVE

NA PUSTNO SOBOTO Z AVTOBUSOM NA JEZERSKO

Na pustno soboto, 7. februarja bo peljal ob 18. uri avtobus na predpustno zabavo na Jezerskem. Vožnja tja in nazaj stane 500 dinarjev, rezervacija pri mizah v Kazini 200 dinarjev, oziroma 600 dinarjev s hrano in pijačo vred (narezek in 1 steklenica vina).

Ker je število prostorov omejeno, sprejemamo prijave samo do 20. januarja 1959.

Maske so zaželeno in bodo tudi nagrajene.

Turistično društvo

PREKLIC

Podpisani obžalujem žaljive besede, ki sem jih izrekel na račun kolektiva Ljudske milice v Trzinu. Ivan Eler.

Posredovanja

Veliko sobo nujno iščem. Dam dobro nagrado. Naslov v upravi Tržiškega vestnika.

Stanovanje in hrano iščem. Zanj pomagam v gospodinjstvu. — Naslov v pisarni Turističnega društva.

Hrano in stanovanje nudim dekletu, ki bi pomagala pri kmetksem delu. Peter Sitar, Križe 34.

Nekaj

o nesrečah na poti na delo in z dela

Prav tako kot nesreče pri delu smatramo nesreče na poti na delo in z dela kot obratne nezgode, katere mora vsako podjetje obvezno prijavljati. V zadnjem času je tudi število nesreč na cestah porastlo. Vzroki za take nezgode so prav gotovo v prenatrpanosti na cestah, dalje v neurejenih cestiščih in križiščih, v slabem stanju nekaterih vozil, predvsem dvokoles, v nepoznavanju in zanemarjanju cestnoprometnih pravil in znakov ter končno tudi v nepredvidnosti pešcev in pa nekaterih šoferjev motornih vozil. Pri slednjih je nemalokrat vzrok alkohol.

Prijavljanje nezgod, ki se pripete na poti na delo ali z dela, je posebno v zadnjem času postalo zelo kočljivo, ker nastaja vprašanje, ali se posamezni primeri res dogode na poti v službo in obratno. Prav bi bilo, da bi podjetja v bodoče poostrišla kontrolo pri prijavljanju takih nezgod, da bi s tem enkrat za vselej preprečila nedovoljeno izkoriščevanje socialnega zavarovanja.

V vseh ostalih primerih pa, za katere končno le doženemo, da so resnični, je treba prijave izpolnjevati točno in dosledno. S tem bomo dosegli to, da se delavci ne bodo v lažnih primerih upali prijavljati predvsem tistih »nesreč na poti na delo«, ki se pripete doma pri opravljanju domačih del, to je v gospodinjstvu, na polju itd.

Da pa bi se sedanje število nesreč na poti na delo in z dela, ki je v primeru z nezgodami pri delu sorazmerno visoko, saj znaša v letu 1958 za našo občino 14,7%, zmanjšalo, je treba na vsak način tudi s te plati delavce varstveno vzgojiti. Posebno skrb je treba posvetiti vzgoji kolesarjev in mopedistov in to prav posebno žensk. K sodelovanju je treba predvsem pri mladih delavcih vključiti mladinske organizacije in Ljudsko tehniko. V zimskem času, to je v času, ko je cesta zaradi snega in poljedice spolzka, naj bi se čimbolj zmanjšala uporaba koles, zlasti naj se tem izogibljajo tisti člani delovnega kolektiva, ki stanujejo daleč od tovarne. Pri nas bi bilo to sedaj do neke meje možno upoštevati, odkar so uvedene avtobusne zveze malone z vsemi oddaljenimi

naselji okrog našega mesta. (Izjemoma ni takšnih zvez z Jelendolom in Lomom, ker je zaradi izredno slabih cest promet z avtobusi skoro nemogoč, dokler se sedanje stanje le-teh ne izboljša.) Prevozi ljudi na delo in z dela z avtobusi imajo nedvomno pozitivno stran, saj ljudje, ki se poslužujejo teh ugodnosti, na svoji poti niso v tolikšni meri izpostavljeni nesrečam, niti niso izpostavljeni vremenskim neprivilicam, ki bi v nasprotju primeru prav gotovo negativno vplivale na njihovo zdravje, in pa kar je še zelo važno, delavci pridejo na delo bolj spočiti, ker jim ni treba pred svojim delom prepeščiti morda po 5- ali celo še po več kilometrov. Zaradi tega je njihova sposobnost za delo neprimerno večja, s tem se zveča storilnost ter obenem zmanjša možnost za nesreče pri samem delu. Končno je tudi z avtobusnimi prevozi delavcem prihranjenega precej časa, da laže opravijo še svoja domača dela.

Kakor že omenjeno, spadajo v statistiko nezgod posameznih podjetij tudi podatki o nezgodah na poti na delo in domov. Tudi teh podatkov bo nedvomno tudi pripomogel k pravilnejšemu ukrepanju v prizadevanju za odstranjanje oziroma preprečevanje tovrstnih nezgod.

Če računamo povprečno izgubo delovnih dni na eno nezgodo, vidimo, da je ta številka v splošnem precej visoka, saj se v povprečju giblje okrog 20, ponekod še celo več, kar nam pove, da so tovrstne nesreče zelo resne, oziroma so težjega značaja, medtem ko znaša povprečje za nezgode, ki se dogajajo pri delu, okrog 10 dni na eno nezgodo. Iz tega lahko sklepamo, da po ozravljenju ostane zaradi nesreč na poti na delo oziroma z dela precej večji procent invalidov, kot pa pri tistih, ki so se ponesrečili pri delu.

Ako iz vsega tega napravimo resume, lahko ugotovimo samo to, da se je treba proti nepravilnostim na cestah in pa proti svoji lastni nepredvidnosti boriti tako kolektivno kakor tudi individualno, ker le na ta način bomo lahko v prihodnje zabeležili uspeh.

F. Š.

ROŠTVA • SMRTI • POROKE

v času od 23. decembra 1958 do 11. januarja 1959

Rodile so: Grašič Elizabeta, prešivalka iz Križev — dekllico; Seliškar Marija, delavka iz Bistrice pri Trzinu — dekllico. ČESTITAMO!

Umrli so: Ahačič Janez, upokojenec iz Podljubelja, star 70 let; Kokalj Ignac, kmet iz Leš, star 45 let; Koder Damijel, tovarniški delavec iz Trziča, star 23 let; Pogačnik roj. Benedik Valentina, upokojenka iz Trziča, stara 81 let; Rozman roj. Rozman Marija, gospodinja iz Križev, stara 74 let; Dolžan Marijana, upokojenka iz Novakov št. 1, stara 88 let; Meglič roj. Spendal

Marija, gospodinja iz Trziča, stara 69 let; Kralj Marija, upokojenka iz Trziča, stara 71 let. **Naše sožalje!**

Poročili so se: Rupar Pavel, šofer in orodjar, in Ješe Ivana, nameščenka, oba iz Trziča; Jerman Jernej, tkalski podmojster iz Bistrice pri Trzinu, in Legat Marjeta, šivilja iz Trziča; Hauptman Milan, kurjač iz Trbovelj, in Simkovec Ana, tkalka iz Bistrice pri Trzinu št. 5; Demšar Jožef, tesar iz Zabje vasi št. 10, Kranj, in Gros Marija, predilka iz Kovorja št. 55. **Mnogo sreče!**